

opusdei.org

Encyklika Haurietis aquas pápeža Pia XII.

Encyklika "O úcte k
Najsvätejšiemu Srdcu
Ježišovmu" z dňa 15. mája 1956.

07.06.2024

Encyklika pápeža Pia XII.

Haurietis aquas

*O úcte k Najsvätejšiemu Srdcu
Ježišovmu*

15. mája 1956

Ctihodným bratom patriarchom,
prímasom, arcibiskupom, biskupom
a ostatným miestnym ordinárom,
ktorí zdieľajú pokoj a spoločenstvo s
Apoštolskou Stolicou

ÚVOD

Ctihodní bratia, pozdrav a Apoštolské
požehnanie!

1. „Budete čerpať vodu s radosťou z
prameňov spásy“¹ (Iz 12,3)

Tieto slová, ktorými prorok Izaiáš
symbolicky predpovedá mnohoraké
a prehojné Božie dary, ktoré mali
priniesť mesiášske časy, Nám
spontánne prichádzajú na um pri
spomienke na uplynulé sté výročie
odvtedy, čo sa sviatok Najsvätejšieho
Srdca Ježišovho - vďaka Nášmu
predchodcovi, nezabudnuteľnej
pamäti pápežovi Piovi IX., ktorý rád
vyhovel prosbám celého katolíckeho
sveta - začal tešiť rozšíreniu a
povinnej úcte v celej Cirkvi.

2. Ani sa nedajú spočítať nebeské milosti, ktoré kult preukazovaný Najsvätejšiemu. Srdcu Ježišovmu vniesol do duší veriacich; milosti očisty, nadpozemskej útechy, ako aj povzbudenie k získaniu každého druhu čností. My teda, pamätajúc na múdre slová apoštola Jakuba: „Každý dobrý údel, každý dokonalý dar je zhora, zostupuje od Otca svetiel“ (Jak 1,17), môžeme oprávnenne pozorovať v tomto kulte - ktorý sa stal všeobecne rozšíreným a každým dňom čoraz viac horlivejším - dar, ktorý Vtelené Slovo, náš Božský Spasiteľ a jediný Prostredník milosti a pravdy medzi nebeským Otcom a ľudským pokolením, uskutočnil v Cirkvi, svojej mystickej neveste, v týchto posledných storočiach jej ťažko skúšanej histórie.

3. Vďaka tomuto daru nevýslovnej hodnoty môže Cirkev účinne preukazovať vrúcnu lásku, ktorú má k svojmu Božskému Zakladateľovi, a

širokou mierou odpovedať na pozvanie, ktoré zachytáva sv. evanjelista Ján ako obrátenie sa na samého Ježiša Krista: «V posledný, veľký deň sviatkov Ježiš vstal a zvolal: „Ak je niekto smädný a verí vo mňa, nech príde ku mne a nech pije. Ako hovorí Písmo, z jeho vnútra potečú prúdy živej vody.“ To povedal o Duchu, ktorého mali dostať tí, čo v neho uverili.» (Jn 7,37-39).

4. Ježišovým poslucháčom nebolo zaiste ťažké pochopiť v týchto jeho slovách - ktoré obsahovali v sebe prislúbenie prameňa „živej vody“, ktorý mal vytrysknúť z jeho hrude -, jasný odkaz na proroctvá, s ktorými proroci Izaiáš, Ezechiel a Zachariáš predpovedali príchod Mesiášskeho kráľovstva, ako aj na onú skalú, ktorá – udretá Mojžišovou palicou – vylievala vody v hojnosti. (Porov. Iz 12,3; Ez 47,1-12; Zach 13,1; Ex 17,1-7; Num 20, 7-13; 1 Kor 10,4; Zjv 7,17; 22,1)

5. Božia láska má v skutočnosti svoj hlavný zdroj v Duchu Svätom, ktorý je Láskou osobnou aj Otca, aj Syna, v lone najvznešenejšej Trojice. A preto Apoštol právom, vložiac akoby do úst Ježiša Krista, pripisuje Duchu Svätému rozliatie lásky v dušiach veriacich: „Božia láska je rozliata v našich srdciach skrze Ducha Svätého, ktorého sme dostali.“ (Rim 5,5).

6. Tento veľmi úzky vzťah, ktorý je podľa slov Svätého písma medzi láskou, ktorá má horieť v srdciach kresťanov a Duchom Svätým, ktorý sám v sebe je Láska, nám podivuhodne dáva najavo, ctihodní bratia, hlboký ráz úcty, ktorú máme prejavovať Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu. Ak je pravdou, že tento kult, vzhľadom na svoju vlastnú podstatu, je najvyššou čnosťou zbožnosti, ktorá vyžaduje absolútnu a bezpodmienečnú podriadenosť a zasvätenie sa zo strany našej lásky voči Božskému Vykupiteľovi, ktorého

veľmi výrazným znakom a symbolom je jeho prebodnuté Srdce; potom je rovnako pravdou a to ešte v hlbšom slova zmysle, že tento kult je tajomnou výmenou našej a Božej lásky.

7. Keďže len skrze lásku možno dosiahnuť úplnú a dokonalú oddanosť ľudského ducha nadvláde Najvyššieho Pána, potom vďaka tomu city nášho srdca mnohorakým spôsobom priľnievajú k Božej vôli, aby s ňou vytvárali jednotu, ako je napísané: „Kto sa spája s Pánom, je s ním jeden Duch.“ (1 Kor 6,17).

PRVÁ KAPITOLA

Základy kultu Najsvätejšieho Srdca Ježišovho v Starom zákone

a) vyjasnenie neporozumení v katolíckom prostredí

8. Napriek tomu, že Cirkev mala vždy v hlbkej pozornosti kult

Najsvätejšieho Srdca Ježišovho, ktorý mnohorakým spôsobom pramení a rastie v prostredí kresťanského ľudu, predsa nezabúda takisto otvorene brániť tento kult proti útokom naturalizmu a sentimentalizmu. Je pritom smutné, že či už v minulých alebo našich časoch sa tento vznešený kult netešil rovnako hlbokej úcte, a to neraz aj u mnohých tých, ktorí sa úprimne cítia byť oduševnení za záujmy katolíckeho náboženstva a vlastného posvätenia.

9. „...keby si poznala Boží dar...“ (Jn 4,10)

Nuž teda, ctihodní bratia, otcovské napomenutie, ktoré My, povolaný Božím rozhodnutím byť strážcom a správcom pokladu viery a zbožnosti, ktorý Božský Vykupiteľ zveril svojej Cirkvi, cítime povinnosť obrátiť sa na všetkých tých Našich synov, ktorí - napriek tomu, že kult Najsvätejšieho Srdca Ježišovho víťaziac nad

chybami a ľudským indiferentizmom a prenikajúc mystické Telo Spasiteľa - majú voči tomuto kultu výhrady a domnievajú sa, že nie je v súlade, ba je priam škodlivý, vo vzťahu k nevyhnutným duchovným potrebám Cirkvi a ľudstva v súčasnosti. Mnohí zas mylne kladúc základnú povahu tohto kultu na jednu úroveň s rozličnými formami nábožnosti, ktoré Cirkev síce dovoľuje a chráni, ale neprikazuje, pokladajú tento kult za čosi nadbytočné, pričom ho človek môže alebo nemusí praktizovať podľa svojej ľubovôle.

11. Iní zas pokladajú tento kult za priťažujúci a nijak alebo len trochu osožný pre bojovníkov Božieho kráľovstva. Takíto sú ustarostení o to, aby pri obrane a šírení katolíckej pravdy a sociálneho kresťanského učenia vyhovelí vlastným duchovným silám, ich vlastnými prostriedkami, v ich vlastnom čase a tiež rozvojom tých náboženských

praktík a diel, ktoré pokladajú za ďaleko potrebnéjšie pre súčasnosť.

12. Okrem toho sú aj takí, ktorým sa zdá - namiesto toho, aby rozpoznali v tomto kulte účinný prostriedok pre dielo obnovy a rozvoja kresťanských mravov, tak v osobnom ako aj v rodinnom živote - že v tejto forme úcty je ľudský rozum príliš ovplyvnený nežnými myšlienkami a citmi, čím je vhodnejší skôr pre ženy, než pre vzdelané osoby.

Sú taktiež iní, ktorí chápu tento kult ako príliš zviazaný so skutkami pokánia, zadosťučinenia a takých čností, ktoré sú skôr „pasívne“, lebo zabráňujú zviditeľniť vonkajšie ovocie.

Vnímajú ho ako málo vhodný na zmohutnenie modernej duchovnosti, ktorej prislúcha povinnosť otvorene a neúnavne pracovať na víťazstve katolíckej viery a statočne brániť kresťanské mravy, uprostred

spoločnosti zamorenej náboženskou
vlačnosťou, ktorá nedbá na žiadnu
normu chrániacu pravdu v
myšlienkovej či skutkovej oblasti
pred diskrimináciou zo strany lži,
pričom je oddaná princípom
ateistického materializmu a laicizmu.

b) Pápeži o úcte k Najsvätejšiemu
Srdcu Ježišovmu

14. Ako nevidieť, ctihodní bratia,
očividný protiklad medzi podobnými
mienkami a verejnými svedectvami
úcty v kulte voči Najsvätejšiemu
Srdcu Ježišovmu, ktoré boli
preukazované Našimi Predchodcami
na tejto katedre pravdy? Prečo
odsudzovať ako zbytočné alebo
menej hodiace sa pre súčasnú
epochu tú formu zbožnosti, ktorú
Náš Predchodca, nezabudnuteľnej
pamäti Lev XIII., neváhal definovať
slovami: „náboženská prax
najchvályhodnejšia“, a ktorú označil
ako liek na všetky tie zlá,

individuálne i sociálne, ktoré aj dnes a nepochybne v širšej a akútnejšej miere sužujú ľudstvo? „Táto zbožnosť, ktorú všetkým odporúčame“ - ako On zdôrazňuje - „bude užitočná pre všetkých.“ Okrem toho dodal tieto výstražné napomenutia a povzbudenia, ktoré výrazne pozývajú k úcte voči Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu: „Zoči-voči hrozbám veľkých pohrôm, ktoré už oddávna narastajú, je urgentné, aby sme sa s úpenlivou prosbou utiekali o pomoc k tomu, ktorý je jediný, čo má moc, aby tie pohromy oddialil. A kto iný ním môže byť, ak nie Ježiš Kristus, Jednorodený Boh? „...lebo niet pod nebom iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení.“ (Sk 4,12) „Treba sa teda utiekať k Tomu, ktorý je cesta, pravda a život.“²

15. Nie menšiu chvályhodnosť a osožnosť pre podnietenie kresťanskej zbožnosti priznáva existencii tohto

kultu Náš bezprostredný Predchodca, blahej pamäti Pius XI., ktorý v encyklike Miserentissimus Redemptor zdôrazňuje: „Či snáď nie je v tej forme úcty vyjadrený súhrn všetkých katolíckych pobožností a teda aj norma dokonalého života, ktorý je založený na dôkladnejšom dosiahnutí hlbokého poznania Krista Pána, a najúčinnější prostriedok k tomu, aby sa duše oddali intenzívnejšej láske voči Nemu a tiež aby ho vernejšie nasledovali?“³

16. Nám potom, nie zaiste menej ako Naším Predchodcom, sa táto vznešená pravda javí ako evidentná a vhodná na schválenie; a keď začíname Náš Pontifikát, v kontemplácii šťastného a čoskoro víťazného vzrastu Kultu k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu v kresťanskom ľude, cítime, že Náš duch je plný radosti a tešíme sa nespočítateľnému ovociu spásy, ktoré sa vďaka tomuto kultu rozšíri do

celej Cirkvi. A tieto naše city sú už potešené aj pri zverejnení Našej prvej Encykliky.⁴

17. Tolké ovocie - v týchto dlhých rokoch Nášho Pontifikátu plných pohrôm a úzkostí, ale tiež plných nevýslovnej útechy - sa neumenšovalo ani počtom, ani kvalitou, ani krásou, ba práveže pomerne dosť vzrástlo. Naozaj, vznikli mnohé šťastné diela s cieľom napomôcť stále väčšie rozvinutie tejto úcty: združenia osvety, zbožnosti a dobročinnosti; publikácie historického, asketického alebo mystického charakteru týkajúce sa tohto cieľa; zbožné cvičenia kajúcnosti; a obzvlášť považujeme za vhodné zmieniť sa o prejavoch vrúcnej zbožnosti podnecovanej Spoločenstvom „Apoštolátu modlitby“, vďaka horlivosti ktorého sa hlavne rodiny, inštitúty a neraz i celé národy zasvätili Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu. Kvôli takýmto nie

zriedkavým prejavom kultu sme vyjadrili Naše otcovské potešenie či už prostredníctvom Encykliky alebo prostredníctvom preslovu, či poslúžiac si rádiovým vysielaním.5

18. Preto pohnutý videním množstva spásnej vody, - ktorá rozlieva nebeskú nadprirodzenú lásku, čo prúdi zo Svätého Srdca nášho Vykupiteľa, nie bez inšpirácie a bez účinku Ducha Svätého, a vylieva sa na nespočítateľné deti katolíckej Cirkvi - nemôžeme sa zdržať od toho, ctihodní bratia, aby sme sa na vás neobrátili s otcovským pozvaním zjednotiť sa so Mnou spustením hymnu najvyššej chvály a najvrúcnejšieho úkonu vďaka Bohu, darcovi každého dobra, volajúc s Apoštolom: „Tomu, ktorý mocou, čo v nás pôsobí, je schopný okrem tohto všetkého urobiť oveľa viac, ako prosíme alebo chápeme, tomu sláva v Cirkvi a v Kristovi Ježišovi po

všetky pokolenia na veky vekov.
Amen.“ (Ef 3,20-21)

19. Ale My po tom, čo sme vzdali Najvyššiemu povinné vďaky, túžime touto Encyklikou nabádať vás a všetkých milovaných synov Cirkvi k pozornému uvažovaniu nad tými doktrínálnymi princípmi obsiahnutými vo svätom Písme, v spisoch svätých Otcov a teológov, na ktorých, ako na pevných základoch, sa opiera Kult k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu. Sme samozrejme presvedčení, že vo svetle Božieho zjavenia len vtedy budeme viac preniknutí dôvernou hĺbkou a podstatou tohto kultu, keď budeme schopní náležite a dokonale oceňovať neporovnateľnú znamenitosť a nevyčerpatelnú plodnosť každého druhu nebeskej milosti, a tým spôsobom získavať - zbožnou meditáciou a kontempláciou dobrodení z toho plynúcich - motív k dôstojnej oslave stého výročia

ustanovenia záväzného sviatku
Najsvätejšieho Srdca Ježišovho v
celej Cirkvi.

20. S cieľom ponúknuť dušiam
veriacich pastvu spásonosných
rozjímaní, vďaka ktorým možno
ľahšie obsiahnuť náplň tohto kultu a
získať hojnejšie ovocie, My sa
pozastavujeme predovšetkým nad
tými stránkami Starého a Nového
zákona, ktoré obsahujú zjavenie a
opis nekonečnej lásky Božej k
ľudskému rodu, ktorej vznešenú
veľkosť nikdy nemôžeme úplne
preskúmať. Potom poukážeme na
komentár, ktorý nám zanechali
Otcovia a Učítelia Cirkvi. Napokon
ozrejmíme úzky vzťah, ktorý
prebieha medzi formami úcty, ktorá
je vzdávaná voči Srdcu Božského
Vykupiteľa a uctievaním, ktoré ľudia
preukazovali láske, ktorú On a
ostatné Osoby Najsvätejšej Trojice
prechovávajú voči celému ľudskému
pokoleniu. Máme v úcte skutočnosť,

že vo svetle Písma a Tradície kedysi kontemplované základy a prvky, tvoriace tento prevznešený kult, pomáhajú kresťanom ľahšie čerpať „vodu s radosťou z prameňov spásy“⁶ (por. Iz 12,3) a tiež oceňovať ako veľmi dôležité, že kult k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu bol prijatý do liturgie Cirkvi, v jej vnútornom i vonkajšom živote, ako aj v jej dielach. Vďaka tomu im bude ľahšie prijať to duchovné ovocie, ktoré je zjavné spasiteľnou obnovou ich mravov, v zhode s hlasom Pastierov Kristovho stáda.

c) Božia láska - hlavný motív kultu Najsvätejšieho Srdca Ježišovho

21. Ak chceme v prvom rade lepšie pochopiť hodnotu obsiahnutú v niektorých textoch Starého a Nového zákona z hľadiska tohto kultu, je potrebné mať pred očami motív úcty, ktorú Cirkev preukazuje Srdcu Božského Vykupiteľa. Nuž, ako zaiste

viete, ctihodní bratia, tento motív je dvojaký. Prvým motívom je to, že tento kult je spoločný aj iným posvätným údom tela Ježiša Krista, a že je tvorený na základe toho, že jeho Srdce, ktoré je časťou najvznešenejšej ľudskej prirodzenosti, je spojené hypostaticky s Osobou Božieho Slova. Z tohto dôvodu je záslužným jeden a ten istý kult poklony, ktorým Cirkev ctí Osobu toho istého Vteleného Božieho Syna. Ide o pravdu katolíckej viery, ktorá bola slávnostne vyhlásená na ekumenických konciloch v Efeze a na Druhom Konštantinopolskom.⁷

22. Druhý motív, ktorý osobitne prináleží k Srdcu Božského Vykupiteľa, a ktorý napomáha v najvlastnejšom zmysle slova prijať tento kult poklony, vyplýva z tej skutočnosti, že jeho Srdce, viac než iná časť jeho tela, je prirodzeným ukazovateľom alebo symbolom jeho

nevýslovnej lásky voči ľudstvu.

„Svätému Srdcu je prirodzenou“ - ako pripomenul Náš Predchodca, blahej pamäti Lev XIII. - „vlastnosť symbolu a výraznej podoby nekonečnej lásky Ježiša Krista, ktorá nás pobáda, aby sme mu jeho lásku opätovali našou láskou.“⁸

23. Je zrejmé, že v svätých Knihách nie sú žiadne konkrétne odkazy ohľadom tohto kultu, čo sa týka špeciálnej úcty a lásky preukazovanej fyzickému Srdcu Vteleného Slova v zmysle prednostného symbolu jeho najvrúcnejšej lásky. Avšak tento fakt, ak je náležité a otvorene preskúmaný, nás nesmie udivovať, ako ani utvrdzovať v pochybnostiach, že či vôbec ľudské duše môže mocne dojímať láska, ktorá je principiálnym dôvodom tohto kultu a Starým a Novým zákonom oslavovaná a vštepovaná tolkými podobenstvami. Tieto obrazy, keďže sú obsiahnuté vo

svätých Knihách a predpovedajú príchod Božieho Syna, ktorý sa stal človekom, môžu byť chápané ako predzvesť čohosi, čo musí byť najvznešenejším symbolom a znakom Božej lásky, a tým je najsvätejšie a úctyhodné Srdce Božského Vykupiteľa.

24. V rámci cieľa tejto Encykliky si nemyslíme, že by bolo nevyhnutné podať množstvo svedectiev kníh Starého zákona, v ktorých sú obsiahnuté základné pravdy Božieho zjavenia. Nabádame však, aby sa dostatočne zdôrazňovalo, že Zmluva uzavretá medzi Bohom a vyvoleným ľudom a potvrdzovaná pokojnými obetami - o čom hovoria základné zákony, napísané na dvoch tabuliach, vyhlásené Mojžišom (porov. Ex 34, 27-28) a interpretované Prorokmi - bola pevnou a životodarnou dohodou založenou nielen na zväzkoch najvyššej vlády zo strany Božej a náležitej poslušnosti zo

strany človeka, ale aj na ušľachtilých motívoch lásky. A veru naozaj, pre ľud Izraela najvyšším dôvodom jeho poslušnosti nebol ani tak strach z Božích trestov, ktorý bol v dušiach vzbudzovaný prostredníctvom hromov a bleskov rozliehajúcich sa z vrchu Sinaj, ako skôr povinná láska k Bohu: „Počuj, Izrael, Pán je náš Boh, Pán jediný! A ty budeš milovať Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou silou. A tieto slová, ktoré ti ja dnes prikazujem, nech sú v tvojom srdci.“ (Dt 6,4-6)

25. Netreba byť prekvapený z toho, ak Mojžiš a Proroci, ktorí sú Anjelským učiteľom plným právom nazvaní ako „velkí“⁹ vyvoleného ľudu, - jasne pochopia, že základom celého zákona bolo spočinutie v tomto príkaze lásky, - zaznamenali všetky možné existujúce vzťahy medzi Bohom a jeho Národom vyjadrujúc ich skôr črtami vzájomnej

lásky medzi otcom a synmi, alebo manželskou láskou, než predstavovaním ich obrazmi prísne inšpirovanými zvrchovaným Božím panstvom alebo na základe povinnej a úzkostlivej služby nás všetkých. Tak napríklad Mojžiš v jeho preslávnej piesni o oslobodení ľudu z egyptského otroctva, chcúc naznačiť, že sa to stalo zásahom všemohúceho Boha, používa nasledovné výrazy a obrazy, ktoré naplňajú ducha dojatím: „Jak orol zobúdzťa svoje hniezdo, krúži nad svojimi mláďatami, tak rozpál svoje krídla, chytil ho, niesol ho na svojich perutiach.“ (Dt 32,11).

26. Ale snáď nikto iný z Prorokov, ako Ozeáš, neukázal a neopísal lepšie dôraznými výrazmi neuhasínajúcej lásky Boha k svojmu ľudu, a to slovami naozaj vynikajúcimi spomedzi malých Prorokov, ktorými Boh prostredníctvom hlbokých pojmov a výstižných výrazov zjavuje

takú lásku k svojmu vyvolenému
ľudu, ktorá je pravá a sväto
naliehavá, ktorá je výčitkou lásky
milosrdného a milujúceho otca alebo
rozhnevaného manžela kvôli urážke
na cti. Je to láska, ktorá sa
neumenšuje pohľadom na mrzkú
nevernosť a potupujúce zrady, a aj
napriek spôsobeným krivdám sa
neuchyľuje k zaslúženým trestom,
ani kvôli tomu nezavrhuje a
neopúšťa svoj ľud, ale o to viac túži
vidieť svoju cudzoložnú, nevernú
manželku ako tú, ktorá sa vracia, i
nevďačné deti, kajúce, očisťujúce sa a
vracajúce sa do opäťovnej jednoty s
Ním, s obnoveným a hlbším zväzkom
lásky. „Keď bol Izrael mladý, miloval
som ho a z Egypta som povolal
svojho syna... A ja som vodil Efraima,
vzal som si ich na ramená, no
nezbadať, že ich opatrujem.
Povrazmi ľudskosti som ich tiahol,
lanami lásky... Vyhojím ich
poranenia, milovať ich budem
vďačne, lebo môj hnev sa od nich

odvráti. Budem Izraelu ako rosa,
prekvitať bude ako ľalia a zapustí
korene sťa Libanon.“ (Oz 11, 1.3-4;
14,5-6)

27. Takéto podobné výrazy znejú aj
na perách proroka Izaiáša, keď
predstavuje opačné city Boha a
vyvoleného ľudu: „Ale Sion povedal:
„Pán ma opustil, Pán na mňa
zabudol.“ Či zabudne žena na svoje
nemluvňa a nemá zľutovania nad
plodom svojho lona? I keby ona
zabudla, ja nezabudnem na teba.“ (Iz
49,14-15)

28. Nie menej dojímavé sú výrazy, s
ktorými autor Veľpiesne, poslúžiac si
symbolizmom manželskej lásky, líči
farbami plnými života zväzky
vzájomnej lásky, ktoré zjednocujú
Boha a ním milovaný Národ: „Jak
ľalia medzi trnám je moja priateľka
medzi dievčencami.... Môj milý je
môj a ja som jeho, on, ktorý pasie
medzi ľaliami... Na srdce si ma

pritlač jak prsteň, sťa pečať na svoje rameno!“ (Vl’p 2,2; 6,3; 8,6)

29. Jednako táto najnežnejšia, odpúšťajúca a veľkodušná láska Boha - ktorý sa javí ako dôrazný i jemný, a i keď sa rozhnevá pre opakujúce sa nevernosti izraelského ľudu, nikdy ho definitívne nezavrhnú - nie je to v podstate nič iné než predohra tej najplamennejšej lásky, ktorou chcel slúbený Vykupiteľ prekypovať voči všetkým zo svojho láskou preplneného Srdca, a ktorá sa mala stať vzorom našej lásky a uhlovým kameňom novej Zmluvy.

30. Naozaj iba On, Otcov Jednorodený a Slovo , ktoré sa stalo telom, „plný milosti a pravdy“ (Jn 1,14), bytostne priblížený ľuďom, stiesnený našimi nespočetným hriechmi a biedou, sa mohol stať žriedlom zo svojej ľudskej prirodzenosti, hypostaticky zjednotenej s jeho Božskou Osobou,

ako „prameň živej vody“, ktorá prehojne zavlažuje vyschnutú zem ľudstva a mení ju na záhradu plnú kvetov a ovocia.

31. Je to u proroka Jeremiáša, ktorý už dávno predpovedal tento podivný zázrak, ktorý sa mal stať v dôsledku milosrdnej a večnej lásky Božej: „Láskou odvekou som ťa miloval, preto som ti zachoval priazeň... Hľa, prichádzajú dni, hovorí Pán, keď uzavriem s domom Izraela a s domom Júdu novú zmluvu!... toto bude zmluva, ktorú po týchto dňoch uzavriem s domom Izraela - hovorí Pán. Svoj zákon dám do ich vnútra a napíšem ho do ich srdca. A budem im Bohom a oni budú mojím ľuďom... Lebo im odpustím vinu a na ich hriech si viac nespomeniem.“ (Jer 31,3.31.33-34)

DRUHÁ KAPITOLA

Kult Najsvätejšieho srdca Ježišovho vo svetle Nového zákona a Tradície

a) Láska Boha vo Vtelení a Vykúpení

32. Už i zo samotných evanjelií možno jasne vidieť, že nová Zmluva uzavretá medzi Bohom a ľuďmi - vyjadrená symbolickými predobrazmi v zmluve potvrdenej medzi Bohom a ľudom Izraela prostredníctvom Mojžiša a predpovedaná proroctvom Jeremiáša - je tá istá, ktorá bola uskutočnená prostredníctvom diela zmierenia vteleného Slova. Táto zmluva je k uctievaniu neporovnateľne vznešenejšia a dokonalejšia, lebo, na rozdiel od predchádzajúcej, nie je potvrdzovaná krvou capov a teliat, ale presväťou Krvou Toho, ktorý bol týmito zmiernymi a nerozumnými zvieratami predpovedaný ako „Baránok, ktorý sníma hriech

sveta“ (porov. Jn 1,29; Hebr 9,18-28; 10,1-17).

33. Nuž, Mesiášska zmluva, v oveľa väčšej miere ako tá stará, jasne zjavuje, ako je uzavretie zmluvy - nezaložené na citovom svete sluhov alebo ich strachu, ale z hľadiska priateľstva, ktoré musí vládnuť vo vzťahu medzi otcom a synmi, živené a upevňované štedrým darovaním Božej milosti a pravdy - zhodné s výrokom evanjelistu sv. Jána: „Z jeho plnosti sme my všetci dostali milosť za milosťou. Lebo ak zákon bol daný skrze Mojžiša, milosť a pravda prišli skrze Ježiša Krista.“ (Jn 1,16-17)

34. Začínajúc týmito slovami učeníka, „ktorého Ježiš miloval“, toho, „čo sa pri večeri naklonil k jeho hrudi“ (porov. Jn 21,20), pri samotnom tajomstve nekonečnej lásky Vteleného Slova, je dôstojné a správne, náležité a spasiteľné, aby sme sa trochu pozastavili, ctihodní

bratia, pri kontemplácii tohto
lúbezného tajomstva, aby sme,
osvietení svetlom, ktoré o ňom
vyžaruje zo strán evanjelia, mohli
zakúsiť šťastné splnenie sľubu
Apoštola, ktorý vyjadril slovami
adresovanými pre veriacich v Efeze:
„...aby Kristus skrze vieru prebýval
vo vašich srdciach, aby ste
zakorenení a upevnení v láske mohli
so všetkými svätými pochopiť, aká je
to šírka, dĺžka, výška a hĺbka a
poznať aj Kristovu lásku,
presahujúcu každé poznanie, aby vás
naplnila Božia plnosť celá.“ (Ef 3,
17-19).

35. Tajomstvo Božieho Vykúpenia je
zaiste vo vlastnom a prirodzenom
slova zmysle mystériom lásky, čiže
tajomstvom opravdivej lásky zo
strany Krista k svojmu nebeskému
Otcovi, ktorého obeť na kríži, obeta
milujúceho a poslušného ducha,
predstavuje zadosťučinenie
nekonečne presahujúce hriechy

ľudského rodu: „Kristus, trpiaci z lásky a poslušnosti, obetoval Bohu niečo v ďaleko vyššej hodnote, než by mohli vykompenzovať všetky obety dané Bohu zo strany ľudí“¹⁰

36. Okrem toho, mystérium Vykúpenia je tajomstvom milosrdnej lásky Najvznešenejšej Trojice a Božský Vykupiteľ - vo vzťahu k ľuďom, ktorí sú neschopní obetou zadostúčiniť Bohu za svoje priestupky¹¹ - Kristus, na základe nevyspytateľného bohatstva zásluh, ktoré nadobudol vyliatím svojej predrahej Krvi, mohol obnoviť a zdokonaľiť tú zmluvu priateľstva medzi Bohom a ľuďmi, ktorá bola prvýkrát porušená v pozemskom raji vinou Adama, a potom nespočetne veľa krát nevernosťou vyvoleného ľudu.

37. Z tohto dôvodu Božský Vykupiteľ - v svojej úlohe nášho legitímneho a dokonalého Prostredníka - z podnetu

najvrúcnejšej lásky k nám dokonale zhladil dlhy a záväzky ľudstva voči Bohu a stal sa nepochybne pôvodcom toho podivuhodného zmierenia medzi Božou spravodlivosťou a Božím milosrdenstvom, ktoré je založené na absolútnej transcendencii tajomstva našej spásy, ako to múdro vyjadril Anjelský učiteľ týmito slovami: „Je osožné pozorovať, že oslobodenie človeka prostredníctvom Kristovho utrpenia bolo náležité z titulu jeho milosrdenstva i jeho spravodlivosti. Najprv z titulu jeho spravodlivosti, pretože svojim utrpením Kristus zadosťučinil za hriechy ľudstva: a preto skrze Kristovu spravodlivosť bol človek oslobodený. Potom z titulu milosrdenstva, keďže človek nebol v stave zadosťučiniť za hriech, ktorý zamoril celú ľudskú prirodzenosť: Boh mu daruje „Opravára“ v osobe svojho Syna. Tu sa teda zo strany Božej deje gesto najušľachtilejšieho zľutovania, pričom On odpustil

hriechy bez vyžadovania nejakej vynáhrady. Lebo je napísané: “Boh, bohatý na milosrdenstvo, pre svoju nesmiernu lásku, ktorou nás miluje, hoci sme boli pre hriechy mŕtvi, oživil nás s Kristom.” (Ef 2,4-5)¹²

*b) Trojaká láska Spasiteľa voči ľuďom
- Božská, ľudská: duchovná a citová
(zmyslová)*

38. Avšak - uvedomujúc si smrteľnosť človeka, aby sme mohli verne „so všetkými svätými pochopiť, aká je to šírka, dĺžka, výška a hĺbka“ (Ef 3, 18) tajomnej lásky Vteleného Slova voči nebeskému Otcovi i voči ľuďom poškvrneným takou veľkou vinou - je potrebné si uvedomiť, že jeho láska nebola len spirituálna, ako sa zaiste oprávnene pripisuje Bohu, keďže „Boh je duch“ (Jn 4,24). Nepochybne povahy čisto duchovnej bola láska prechovávaná Bohom k našim predkom a k hebrejskému ľudu. Preto výrazy ľudskej lásky, či už

manželskej alebo otcovskej, ako to čítame v Žalmoch, u Prorokov a vo Veľpiesni, sú ukazovatele a symboly najpravejšej lásky absolútne spirituálnej, ktorou Boh miluje ľudské pokolenie. Naproti tomu však láska, ktorá dýcha z Evanjelia, z listov Apoštola a zo strán Apokalypsy, kde je takisto líčená láska Srdca Ježiša Krista, neobsahuje len lásku Božskú, ale sa rozširuje aj na pocity ľudského cítenia. Komukoľvek, kto vyznal katolícku vieru, je táto pravda neotrasiteľná. Je zrejmé, že Božie Slovo neprijalo nejaké iluzórne a fiktívne telo, ako to už v prvom storočí kresťanskej éry tvrdili niektorí heretici, pričom v tomto zmysle sv. Ján apoštol výstražne varuje: „Lebo vyšlo do sveta mnoho zvodcov, ktorí nevyznávajú, že Ježiš Kristus prišiel v tele.“ (2 Jn 7); avšak On svojou Božskou Osobou zjednotil, scelil a zdokonalil jedinečnú ľudskú prirodzenosť, počatú v lone

najčistejšej Márie Panny mocou
Ducha Svätého (porov. Lk 1,35).

40. Nič však nechýbalo ľudskej
prirodzenosti prijatej Božím Slovom,
veď On ju vlastnil bez akéhokoľvek
umenšenia a bez nejakej zmeny, a to
z hľadiska duchovného ako aj
telesného. Totiž táto ľudská
prirodzenosť bola vybavená
inteligenciou i vôľou a inými
vnútornými a vonkajšími
poznávacími schopnosťami; taktiež
schopnosťami citovej vnímavosti a
všetkými ich príslušnými vášňami.
Toto je učením katolíckej Cirkvi,
ktoré bolo schválené a slávnostne
potvrdené rímskymi veľkňazmi a
ekumenickými koncilmi: „Úplný vo
svojom vlastnom, úplný v tom
našom“ 13; „dokonalý v Božstve a
Ten istý dokonalý v človečenstve“14;
„celý Boh (sa stal) človekom a celý
človek (stal sa) Bohom.“15

41. Niet teda čo pochybovať o tom, žeby Ježiš Kristus azda nevlastnil pravé ľudské telo, vybavené všetkými citmi, ktoré sú mu vlastné, medzi ktoré na prvom mieste patrí láska. Je takisto zrejmé, že On mal vrodenu citovou činnosťou zásobené svoje fyzické srdce vo všetkom podobné nášmu, berúc do úvahy, že nie je možný ľudský život, pokiaľ by bol zbavený tohto najvznešenejšieho údu tela. Preto Srdce Ježiša Krista, hypostaticky zjednotené s Osobou Vteleného Slova, musí nepochybne planúť láskou a každým iným vnímateľným citom; tieto city však boli v plnej miere zhodné a zladené s ľudskou vôľou naplnenou Božou láskou a s tou istou nekonečnou láskou, ktorú má Syn spoločnú s Otcom a s Duchom Svätým, pričom medzi týmito tromi láskami niet žiadneho protirečenia alebo nesúladu.¹⁶

42. Samozrejme fakt, že Božie Slovo prijalo pravú a dokonalú ľudskú prirodzenosť, pričom si vytvorilo a akoby vymodelovalo telesné srdce, ktoré, nie menej ako naše, mohlo cítiť utrpenie a byť prebodnuté; tento fakt, hovoríme, ak nie je videný a zvažovaný vo svetle, ktoré vyžaruje nielen z hypostatickej a substanciálnej jednoty, ale aj z pravdy o Vykúpení ľudí, tak potom by bol súčasťou toho, čo sa mnohým javilo ako „pohoršenie“ a „bláznovstvo“, ako sa aj v skutku javil „Ukrižovaný Kristus“ Židom i pohanom (porov. 1 Kor 1,23).

43. Nuž; vyznania viery, v dokonalej zhode so Svätým písmom, nás uistujú, že Jednorodený Boží Syn prijal prirodzenosť schopnú utrpenia a smrti hlavne z hľadiska krvavej obety na kríži, ktorú sa rozhodol podstúpiť, aby priniesol obeť za spásu ľudí. Toto je napokon výslovným učením Apoštola

národov: «...Lebo aj ten, čo posväcuje, aj tí, čo sú posväcovaní, všetci pochádzajú z jedného. Preto sa nehanbí volať ich bratmi, keď hovorí: „Tvoje meno zvestujem svojim bratom a uprostred zhromaždenia budem ťa velebiť.“ ďalej: „Ja budem v neho dúfať.“ A zasa: „Hľa, ja i deti, ktoré mi dal Boh.“ A pretože deti majú účasť na krvi a tele, aj on mal podobne spoluúčasť na nich, ... Preto sa vo všetkom musel pripodobniť bratom, aby sa stal milosrdným a verným veľkňazom pred Bohom a odčinil hriechy ľudu. A pretože sám prešiel skúškou utrpenia, môže pomáhať tým, ktorí sú skúšaní.» (Hebr 2,11-14.17-18)

c) Svätí otcovia o citoch Vteleného Slova

44. Svätí otcovia, vieryhodní svedkovia Božieho zjavenia, rozpoznali v tomto jasnom učení Apoštola Pavla, že tajomstvo Božej

lásky je súčasne základom i vrcholom tak Vtelenia ako i Vykúpenia. A naozaj, v ich spisoch sú časté a zreteľné state, v ktorých sa uvádza, že cieľ, kvôli ktorému sa Ježiš Kristus stal pre nás úplnou ľudskou bytosťou a telom pomínuteľným a slabým ako naše, bol práve ten, aby sa postaral o našu spásu a zjavil nám čo najjasnejším spôsobom svoju nekonečnú lásku, ktorá je obsiahnutá v tej viditeľnej.

45. Sv. Justín v akejsi odozve na slová Apoštola píše: „Adorujeme a milujeme Slovo, ktoré je Boh nevýslovný a narodený v tele. On sa vskutku stal človekom pre nás, aby naše ľudské utrpenia, na ktorých mal účasť, pretavil na uzdravujúci liek.“

17

46. Taktiež sv. Bazil, prvý z troch kapadóckych otcov, rozhodne tvrdí, že Kristove zmyslové city boli vždy pravé a sväté: „Aj keď je všetkým

známe, že Pán prijal prirodzené city pre potvrdenie skutočnosti Vtelenia, pravého, nie imaginárneho; jednako zahnal od seba tie neporiadne city, ktoré znečisťujú čistotu nášho života, lebo tie neboli hodné, aby boli nesené v jeho nepoškvrnenom božstve.“¹⁸

47. Aj pre sv. Jána Chryzostoma, ktorý je najslávnejšou ozdobou Cirkvi v Antiochii, zmyslové emócie, ktorými oplýval božský Vykupiteľ, zázračne spolupracovali na potvrdzovaní toho, že On prijal úplnú ľudskú prirodzenosť v každom ohľade: „Naozaj, ak by sa nebol dostavil v našej ľudskej prirodzenosti, nebol by dvakrát plakal“¹⁹

48. Spomedzi latinských otcov si zasluhujú byť spomenutí tí, ktorých si dnes Cirkev ctí ako svojich hlavných Učiteľov. K takým patrí sv. Ambróz, ktorý vidí v hypostatickej

jednote prirodzený zdroj zmyslových hnutí a dojatí, ktorými oplývalo Božie slovo, ktoré sa stalo človekom: „Preto, keď On prijal dušu, prijal aj utrpenia; pretože Boh, akým On bol, sa ani nemohol znepokojiť, ani zomrieť.“²⁰

49. Taktiež sv. Hieronym práve existenciu týchto zmyslových citov v Kristovi používa ako presvedčivý argument k uisteniu, že On naozaj prijal ľudskú prirodzenosť: „Náš Pán, preto, aby zjavil, že je v pravom zmysle slova osobne zjednotený so svojou ľudskou prirodzenosťou, opravdivo zakúsil aj smútok.“²¹

50. Sv. Augustín so zvláštnou naliehavosťou zdôrazňuje úzky vzťah, ktorý existuje medzi zmyslovými hnutiami Vteleného Slova a cieľom vykúpenia ľudstva: „Pán Ježiš prijal tieto city slabej ľudskej prirodzenosti, slabosti i smrť ľudského tela, nie z nejakej potreby

jeho Božských vlastností, ale z pohnútok svojej slobodnej vôle, aby nám preukázal milosrdenstvo; čiže s tým cieľom, aby obetoval seba samého aj v Cirkvi, ktorá je obrazom jeho tela, pričom On je jej hlavou, totiž vo všetkých členoch, ktorými sú jeho svätí a jeho veriaci; takže ak sa niektorí z nich pod útokmi ľudských pokušení zarmútia alebo trpia, nemusia to považovať za umenšenie pôsobenia jeho milosti alebo žeby tieto postihnutia boli sami v sebe hriešne, ale iba za ukazovatele ľudskej schopnosti trpieť. Tak jeho mystické Telo, podobne ako jeden chór hlasov, ktorý je zosúladený s tým, ktorý dal intonáciu, sa má učiť od jej vlastnej Hlavy.“²²

51. Stručnejšie, ale nie menej pôsobivejšie od predchádzajúcich, je predostreté učenie Cirkvi nasledujúcim úryvkom z textov sv. Jána Damascénskeho: „Zaiste, celý Boh prijal všetko to, čo je vo mne ako

v človeku a všetko je to úplne zjednotené, aby to prinášalo spásu celému človeku. Preto, inými slovami, nemohlo byť uzdravené to, čo by nebolo prijaté“²³; „Kristus však prijal všetky prvky tvoriace ľudskú prirodzenosť, aby ich všetky posvätil.“²⁴

d) naturálny symbolizmus Ježišovho Srdca vo výpovediach Svätého písma a cirkevných Otcov

52. Predsa len je potrebné priznať, že aj posvätní autori, aj cirkevní Otcovia, tak v prednášaných textoch, ako aj mnohými inými spôsobmi, jasne zdôrazňujú realitu zmyslových pohnútok, ktoré rozochvievali Kristovu dušu a kladúc v priamy vzťah prijatie ľudskej prirodzenosti s cieľom našej večnej spásy ustanovenej Kristom, nikdy výslovne nehovoria o úzkom vzťahu týchto hnutí s fyzickým Spasiteľovým srdcom ako k výrazne takému, ktoré

by bolo symbolom jeho nekonečnej lásky.

53. Avšak aj keď nám evanjelisti a iní cirkevní pisatelia nepredstavujú priamo rôzne city, ktoré v pulzujúcom rytme srdca nášho Vykupiteľa, nie menej živom a zmyslovom od nášho, museli nepochybne vzbudzovať vášne jeho duše a prekypujúcej lásky jeho dvojnásobnej vôle, božskej i ľudskej, predsa však boli obsiahnuté v prejavoch lásky, ako i všetky ostatné pocity spolu s ňou zjednotené, to znamená: túžba, radosť, smútok, strach, hnev; podľa toho ako sa prejavujú prostredníctvom jeho pohľadu, slov a gest. Je to predovšetkým poklonyhodná tvár nášho Spasiteľa, ktorá sa javí ako najvernejšie zrkadlo tých pocitov, ktoré dojímajú rozličným spôsobom jeho dušu, ktoré - podobne ako vlny odrážajúce sa od brehu - prichádzajú k Najsvätejšiemu Srdcu a

povzbudzujú jeho tlkot. Naozaj, čo sa týka Krista, Anjelský učiteľ vycvičený obyčajnou skúsenosťou, pozoruje v oblasti ľudskej psychológie a v javoch s ňou spätými: „Nepokoj spôsobený hnevom zasahuje aj vonkajšie údy; a predovšetkým si to možno všimnúť u tých údov, na ktorých sa otvorenejšie ukazuje vplyv srdca, ako napr. v očiach, na tvári a v jazyku.“ 25

54. A tak Srdce Vteleného Slova je plným právom chápané ako hlavný symbol tej trojakej lásky, ktorou Božský Vykupiteľ miloval a neustále miluje Večného Otca i ľudstvo.

55. Ono je totiž predovšetkým symbolom lásky, ktorú má On spoločnú s Otcom a s Duchom Svätým, ale ktorá sa iba v ňom, keďže je Vteleným Slovom, zjavuje prostredníctvom krehkého a chatrného závoja ľudského tela, „veď v ňom telesne prebýva celá plnosť božstva.“ (Kol 2,9)

56. Okrem toho Kristovo Srdce je symbolom tej najvrúcenejšej lásky, ktorá, vliata do jeho duše, tvorí drahocenné veno jeho ľudskej vôle a ktorej skutky sú osvietené a usmerňované dvojítm poznáním, čiže blaženým a vliatym.²⁶

57. Napokon - a to je cesta ešte prirodzenejšia a priamejšia - Srdce Ježišovo je symbolom jeho navonok prejavovanej lásky, pretože telo Božského Spasiteľa, utvorené v lone najčistejšej Panny Márie podivuhodným pôsobením Ducha Svätého, prevyšuje dokonalosťou a teda schopnosťou vnímania každý iný ľudský organizmus.²⁷

58. Keď sa zo Svätého písma i z vierovyznaní dozvedáme o dokonalom súzvuku a súlade, ktorý vládne v najsvätejšej duši Ježiša Krista a o tom, ako nasmeroval k cieľu našej spásy všetky prejavy jeho trojakej lásky, môžeme so všetkou

istotou kontemplovať a uctievať v
Srdci Božského Spasiteľa obraz
vyjadrujúci jeho lásku a dokument
zvestujúci našu spásu, a tiež akoby
mystické schody, po ktorých možno
vystúpiť k objatiu „Boha, nášho
Spasiteľa“ (Tit 3,4)

59. Preto v slovách, v skutkoch, v
poučeníach, v zázrakoch a zvlášť v
úkonoch, ktoré jasnejšie svedčia o
jeho láske k nám - a obzvlášť sem
patrí ustanovenie Božskej
Eucharistie, jeho bolestné umučenie
a smrť, darovanie jeho Najsvätejšej
Matky, založenie Cirkvi, zoslanie
Ducha Svätého na apoštolov a
všetkých veriacich - vo všetkých
týchto skutočnostiach, opakujeme,
musíme obdivovať tak mnohé
svedectvá jeho trojakej lásky.

60. Pri meditácii nad údermi jeho
Srdca sa zdá, že odmeriavali časové
okamihy jeho pozemskej púte až do
poslednej chvíle, v ktorej, ako

svedčia evanjelisti: „Keď Ježiš okúsil ocot, povedal: „Je dokonané.“ Naklonil hlavu a odovzdal ducha.“ (Jn 19,30; porov. Mt 27,50) Vtedy prestalo biť jeho Srdce a jeho zmyslová láska bola pozastavená až do momentu slávneho zmŕtvychvstania.

61. Keď sa nanovo zjednotila duša Vykupiteľa, ktorý zvíťazil nad smrťou vo svojom oslávenom tele, jeho presväté Srdce znovu obnovilo svoj pravidelný tlkot a odvtedy ním nikdy neprestalo biť, ani neprestane - rytmom, ktorý sa stal navždy pokojným a neochvejným - ako znak trojakej lásky, ktorá spája Božieho Syna s jeho nebeským Otcom i s celým ľudským spoločenstvom, ktorého je plným právom mystickou Hlavou.

TRETIA KAPITOLA

Aktívna účasť Najsvätejšieho Srdca Ježišovho v spásnej misii Vykupiteľa

*a) Ježišovo Srdce ako symbol Ježišovej
lásky v čase pozemského života
Spasiteľa*

62. A tak, ctihodní bratia, s úmyslom zhrnúť hojnejšie ovocie týchto toľkých našich povzbudzujúcich zamyslení, zastavujeme sa trochu v kontemplácii nad hlbokou účasťou, ktorú malo Srdce nášho Spasiteľa Ježiša Krista na jeho božskoľudskom citovom živote, počas etapy jeho pozemského života, ako aj nad touto jeho účasťou, ktorú Ono má v prítomnosti a bude mať po celú večnosť. Vyplýva to zo stránok evanjelia, aby sme sa dožadovali svetla pre vstup do svätyne tohto Božského Srdca, kde môžeme s Apoštolom národov obdivovať „nesmierne bohatstvo milosti (Božej)

dobrotou voči nám v Kristovi
Ježišovi.“ (porov. Ef 2,7)

63. Poklonyhodné Srdce Ježiša Krista, horiace láskou, v súzvuku so svojou ľudskou i božskou láskou, vtedy , ako predstavuje Apoštol, len čo Panna Mária vyslovila svoje veľkolepé „Fiat“ Božiemu Slovu: „keď prichádza na svet, hovorí: « „Nechcel si obeť ani dar, ale dal si mi telo. Nepáčili sa ti zápalné obety ani obety za hriech. Vtedy som povedal: Hľa, prichádzam - vo zvitku knihy je napísané o mne -, aby som plnil tvoju vôľu, Bože.“... V tejto vôli sme posvätení obetou tela Krista Ježiša raz navždy.“ » (Hebr 10,5-7.10)

64. Podobne Srdce Spasiteľa horelo láskou vždy v dokonalej harmónii s hnutiami jeho ľudskej vôle i s jeho Božskou láskou odvtedy, ako nadviazal nebeský dialóg s najsladšou Matkou v nazaretskom domčeku i s jeho domnelým otcom

Jozefom, ktorého poslúchal ako verný spolupracovník v namáhavom stolárskom remesle.

65. Takisto v plnom súlade s jeho dvojitou spirituálnou láskou horela láska Ježišovho Srdca v jeho apoštolskom putovaní, v nespočetných divoch všemohúcnosti, ktorými alebo kriesil mŕtvych alebo navracal zdravie rozlične chorým, v znášaní ťažkostí, potu, hladu, smädu, v dlhom nočnom bdení počas modlitby pred tvárou svojho nebeského Otca, a napokon v ohlasovaní slova, v predkladaní a vysvetľovaní podobenstiev, zvlášť tých, ktoré hovorili o jeho milosrdenstve, ako bolo napr. podobenstvo o stratenej drachme, o zablúdenej ovečke alebo o márnotratnom synovi. No najmä prostredníctvom Božieho slova, ako pripomína sv. Gregor Veľký, sa zjavuje Božské Srdce: „Vnímajme Srdce Boha v Božích slovách, aby

sme vrúcnejšie zakúsili príťažlivosť večných dobier.“ 28

66. Ešte viac horelo láskou Srdce Ježiša Krista vtedy, keď z jeho perí vychádzali výrazy inšpirované jeho najvrúcnejšou láskou. Tak napríklad vtedy, keď pri pohľade na hladné a unavené zástupy ľudí zvolal: „Lúto mi je zástupu“ (Mk 8,2) alebo vtedy, keď sa pri pohľade na milované mesto Jeruzalem, ktorému bola predpovedaná hrozná skaza kvôli svojej tvrdošijnosti, obrátil naň s touto trpkou výčitkou: „Jeruzalem, Jeruzalem, ktorý zabíjaš prorokov a kameňuješ tých, čo boli k tebe poslaní, koľko ráz som chcel zhromaždiť tvoje deti, ako sliepka zhromažďuje svoje kuriatka pod krídla, a nechceli ste!“ (Mt 23,37) Jeho srdce taktiež planulo láskou a svätým rozhorčením pri pohľade na svätokupectvo v chráme, kde sa obrátil na znesväcovateľov týmito ostrými slovami: «Napísané je: „Môj

dom sa bude volať domom modlitby.“
A vy z neho robíte lotrovský
pelech.“» /62/ (Mt 21,13)

67. Ale Srdce Ježišovo zvlášť horelo láskou a obavami pred blížiacou sa hodinou utrpenia, keď prežívajúc prirodzený odpor pred nastávajúcim utrpením a smrťou, Ježiš zvolal: „Otče môj, ak je možné, nech ma minie tento kalich.“ (Mt 26,39) Jeho Srdce horelo láskou a intenzívnym zármutkom aj potom, čo ho zradca pobožkal, pričom reagoval jemnými slovami, ktoré zneli z jeho najmilosrdnejšieho Srdca ako posledné pozvanie k obráteniu tomu priateľovi, ktorý s dušou neľútostnou, vierolomnou a úplne zaťatou sa ho chystal vydať do rúk mučiteľov: „Priateľu, načo si prišiel!? Bozkom zrádzaš Syna človeka?“ (Mt 26,50; Lk 22,48); a naopak, údery Spasiteľovho Srdca boli pohnuté nežnou láskou a hlbokým spolucítením, keď zbožným ženám, ktoré plakali nad jeho

nespravodlivým odsúdením k
hroznej poprave na kríži, vyriekol
tieto slová: „Dcéry jeruzalemské,
neplačte nado mnou, ale plačte samy
nad sebou a nad svojimi deťmi...
Lebo keď toto robia so zeleným
stromom, čo sa stane so
suchým?“ (Lk 23,28.31)

68. Ale bolo to predovšetkým na
kríži, keď Božský Vykupiteľ cítil svoje
Srdce akoby sa bolo stalo mohutným
prúdom, prekypujúcim
najrozličnejšími citmi - horúcou
láskou, úzkosťou, súcitom, vrúcnou
túžbou, vyrovnaným pokojom, ako
nám o tom otvorene svedčia
nasledujúce jeho nezabudnuteľné
slová: „Otče, odpusť im, lebo nevedia,
čo robia.“ (Lk 23,34) „Bože môj, Bože
môj, prečo si ma opustil?“ (Mt 27,46)
„Veru, hovorím ti: Dnes budeš so
mnou v raji.“ (Lk 23,43) „Žízňim!“ (Jn
19,28) „Otče, do tvojich rúk porúčam
svojho ducha.“ (Lk23,46)

b) najväčšie dary Ježišovho Srdca

69. Nuž kto by mohol náležitejšie opísať údery Božského Srdca Spasiteľa, ktoré sú zaručenými znakmi jeho nekonečnej lásky, vo chvíľach, v ktorých On poskytol ľudstvu svoje najdrahocenejšie dary: seba samého vo sviatosti Eucharistie, svoju Najsvätejšiu Matku a Kňazstvo?

70. Ešte pred požívaním Poslednej večere so svojimi učeníkmi myslia na ustanovenie sviatosti svojho Tela a svojej Krvi, v ktorej vyliatí bola potvrdená Nová Zmluva, Srdce Ježišovo sa chvelo intenzívnym dojatím, čo On vyjaval apoštolom týmito slovami: „Veľmi som túžil jesť s vami tohoto veľkonočného baránka skôr, ako budem trpieť.“ (Lk 22,15); avšak jeho dojatie muselo dosiahnuť vrchol vtedy, keď „vzal chlieb a vzdával vďaky, lámal ho a dával im, hovoriac: „Toto je moje telo, ktoré sa

dáva za vás. Toto robte na moju pamiatku.“ Podobne po večeri vzal kalich a hovoril: „Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi, ktorá sa vylieva za vás.“ (Lk 22,19-20)

71. Je teda možné oprávnene tvrdiť, že Božská Eucharistia, Sviatosť i Obeta, skrze ktorú On sám seba rozdáva a obetuje sa prostredníctvom svojich služobníkov „od východu slnka až po západ“ (Mal 1,11), ako aj Kňazstvo, sú zjavné dary Najsvätejšieho Srdca Ježišovho.

72. Avšak aj Mária, vznešená Matka Božia a naša najmilovanejšia Matka, je najdrahocenejším darom Najsvätejšieho Srdca Ježišovho. Patrilo sa, aby Tá, ktorá sa stala telesnou Rodičkou nášho Vykupiteľa, a s ktorým sa stala účastnou v diele prerodu Eviných detí k životu milosti, bola samým Ježišom vyhlásená za duchovnú Matku celého ľudstva. A tak právom o Nej

píše svätý Augustín: „Ona je nepochybne Matkou údob Spasiteľa, ktorými sme my, pretože svojou láskou spolupracovala, aby veriaci mali život v Cirkvi, ktorej je On Hlavou a oni údmi.“ 29

73. Neuspokojac sa s nekrvavou obetou seba samého, pod spôsobmi chleba a vína, náš Spasiteľ Ježiš Kristus chcel pridať ako najvyššie svedectvo svojej hlbokkej, nekonečnej lásky, krvavú obetu na kríži. Keď tak urobil, dal nám príklad tej najušľachtilejšej lásky, ktorú ukázal svojim učeníkom ako najvyšší cieľ lásky, týmito slovami: „Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov.“ (Jn 15,13).

74. Preto láska Ježiša Krista, Syna Božieho, vyjavuje v obete na Golgote - a to najvýrečnejším spôsobom - lásku samého Boha: „Čo je láska, poznali sme z toho, že on položil za nás svoj život. Aj my sme povinní

dávať život za bratov.“ (1Jn 3,16). A naozaj, náš Božský Vykupiteľ bol pribitý na drevo kríža viac z vnútornej sily svojej lásky, než z brutálnej vonkajšej vôle jeho mučiteľov. Jeho dobrovoľné a úplné obetovanie sa je najvyšším darom, ktorý jeho Srdce vykonal za každého jedného človeka, ako to výrazne vyjadril Apoštol: „Boží Syn... ma miluje a vydal seba samého za mňa.“ (Gal 2,20)

75. Niet pochyb, že Najsvätejšie Srdce Ježišovo sa podieľa na vnútornom živote Vteleného Slova ako nástroj spájajúci Božstvo, nie menej ako iné časti ľudskej prirodzenosti³⁰ v uskutočňovaní celého jeho diela milosti a všemohúcnosti. Tým sa tiež stalo legitímnym symbolom tej nesmiernej lásky, ktorá pohýnala nášho Spasiteľa, aby vo svojej krvi slávil mystické manželstvo s Cirkvou. „On podstúpil utrpenie z ohnivej

túžby zjednotiť seba s Cirkvou ako svojou Nevestou.“31

76. Cirkev, ktorá je pravou správkyňou Krvi Vykúpenia, je zrodená z prebodnutého Srdca Vykupiteľa. Z neho rovnako vyviera v prekypujúcej miere množstvo milostí zo Sviatostí, ktoré vlievajú večný život do detí Cirkvi, ako nám to vhodne pripomína posvätná Liturgia: „Z prebodnutého Srdca sa zrodila Cirkev Kristovi príbuzná... Ty, ktorý zo svojho Srdca robíš prameň milosti.“32

77. Tento symbolizmus, ktorý nie je neznámy ani starovekým Otcom a cirkevným spisovateľom, vyjadril v ich mene sv. Tomáš Akvinský ako ich verný interpret týmito slovami: „Z Kristovho boku vyviera voda, symbol duchovnej očisty, a krv, symbol vykúpenia. Kým Krv sa priraduje k sviatosti Eucharistie, voda zas k sviatosti krstu, ktorý si však

prepožičiava svoju obmývajúcu silu z moci Kristovej Krvi.“³³

78. Tento symbolizmus Kristovho boku, prebodnutého a otvoreného kopijou vojaka, nie je zaiste cudzí jeho vlastnému Srdcu, ktoré nepochybne muselo byť zasiahnuté násilnou ranou, zasadenou s cieľom potvrdiť smrť ukrižovaného Ježiša Krista. A tak, rana Najsvätejšieho Ježišovho Srdca, ktoré už bolo smrťou nehybné, zostáva v histórii ako oživujúci obraz tej nezištnej milosrdnej lásky, ktorá pohla samého Boha k tomu, aby daroval svojho Jednorodeného Syna pre vykúpenie ľudstva. Touto láskou nás Kristus miloval naozaj presvedčivo a to až k vydaniu seba ako nepoškvrnenú, krvavú obeť na Kalvárii: „Kristus miluje nás a vydal seba samého Bohu za nás ako dar a obeť lúbeznej vône!“ (Ef 5,2)

c) Najsvätejšie Srdce Ježišovo v
nebeskej sláve - symbol trvalej
trojakej lásky voči ľuďom

79. Po tom, čo náš Pán vystúpil do
neba a zasadol po pravici Otca v jase
jeho osláveného tela, neprestal
milovať Cirkev, svoju nevestu,
neustále tou horúcou láskou, ktorá
planie v jeho Srdci. On totiž, keď
vystúpil na nebesia, si nechal svoje
rany na rukách, na nohách a na boku
ako žiarivé trofeje jeho trojakého
vítazstva: nad diablom, nad
hriechom a nad smrťou.

80. On si ponechal aj svoje Srdce, v
ktorom ako v najdrahocenejšej
skrinke sú ukryté nesmierne poklady
zásluh, ovocia jeho trojakého
vítazstva, ktoré sa teraz rozdáva v
hojnej miere vykúpenému ľudskému
pokoleniu. A toto je potešujúca
pravda, ktorú obhajuje Apoštol
národov, keď píše: «„Do výšav
vystúpil, so sebou vzal zajatcov,

ľuďom dal dary.“ Ten, čo zostúpil, je ten istý, čo aj vystúpil ponad všetky nebesia, aby naplnil všetko.“ » (Ef 4,8.10)

d) Dary Ducha Svätého a Ježišovo Srdce

81. Darovanie Ducha Svätého učeníkom je prvým jasným znakom veľkodušnej lásky Spasiteľa po svojom slávnom vystúpení k Otcovej pravici. Po desiatich dňoch Duch Svätý darovaný Otcom zostúpil na apoštolov zhromaždených vo Večeradle, ako to Ježiš prisľúbil pri Poslednej večeri. „A ja poprosím Otca a on vám dá iného Tešiteľa, aby zostal s vami naveky.“ (Jn 14,16) Tento Duch Tešiteľ, ktorý je obapolnou, osobnou Láskou, ktorou Otec miluje Syna a Syn Otca, od obidvoch zoslaný, je pod symbolom ohnivých jazykov vsadený do duší učeníkov spolu s hojnosťou Božej

lásky a inými nebeskými
charizmami.

82. Avšak toto vliatie nadprirodzenej lásky vytrysklo takisto aj zo Srdca nášho Spasiteľa, „v ktorom sú skryté všetky poklady múdrosti a poznania.“ (Kol 2,3). Božia láska je preto súčasne darom Ježišovho Srdca i jeho Ducha. Tomuto spoločnému Duchu Otca i Syna je na prvom mieste vďačná za svoj pôvod Cirkev ako taká, ako aj jej podivuhodné rozšírenie sa medzi všetky národy, ktoré boli predtým ovládané modloslužbou, nenávisťou medzi ľuďmi, mravnou skazenosťou a násilím.

83. Je to Božia láska, najcennejší dar Kristovho Srdca a jeho Ducha, ktorá naplňala apoštolov a mučeníkov hrdinskou silou pri ohlasovaní pravdy Evanjelia a v prinášaní svedectva o nej až po preliatie krvi; Učiteľom Cirkvi vlievala veľkú

horlivosť pri objasňovaní a obhajobe katolíckej viery; Vyznávačom silu k vyvoleniu si čnosti a k uskutočneniu činov viac osožných, obdivuhodných a výhodných k vlastnému posväteniu a k spáse duše i tela blížnych; a napokon pannám silu pohotovo a radostne sa zrieknuť všetkých zmyslových pôžitkov, s cieľom zasvätiť sa jedine láske nebeského Ženícha.

84. Je to práve táto Božia láska, ktorou prekypuje Srdce Vteleného Slova a vlieva sa prostredníctvom Ducha Svätého do duší všetkých veriacich, ktorá Apoštola národov uvádza k spevu hymnu víťazstva, ktorý oslavuje v rovnakom čase víťazstvo Ježiša Krista ako Hlavy i údov jeho mystického Tela nad všetkým, čo bráni obnove Božieho kráľovstva prostredníctvom lásky medzi ľuďmi. „Kto nás odlúči od Kristovej lásky? Azda súženie, úzkosť, alebo prenasledovanie, hlad,

alebo nahota, nebezpečenstvo, alebo meč?...Ale v tomto všetkom slávne víťazíme skrze toho, ktorý nás miluje. A som si istý, že ani smrť ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mocnosti, ani výška, ani hĺbka, ani nijaké iné stvorenie nás nebude môcť odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi.“ (Rim 8,35. 37-39)

e) Kult Najsvätejšieho Srdca Ježišovho je kultom osoby Vteleného Slova

85. Nič nám teda nezakazuje uctievať Najsvätejšie Srdce Ježišovo, pretože je najvýstižnejším účastníkom i symbolom tej nevyčerpatelnej lásky, ktorou Božský Vykupiteľ i teraz vyživuje ľudské pokolenie. Ono hoci už nie je podrobené skúškam prítomného života, je vždy živé a bijúce, pričom je nerozlučným spôsobom spojené s Osobou Božieho

Slova a - v ňom a skrze neho - v
svojej Božskej vôli. Z toho vyplýva, že
Kristovo Srdce prekypujúce láskou
Božou i ľudskou a plné pokladov
všetkých milostí, vydobytých našim
Vykupiteľom zásluhami jeho života,
jeho utrpením a smrťou, je
bezpochyby prameňom tej večnej
lásky, ktorú jeho Duch šíri vo
všetkých údoch jeho mystického
Tela.

86. V Srdci nášho Spasiteľa teda
vidíme toľkými spôsobmi sa odrážať
obraz Božskej Osoby Slova, ako čistý
obraz jeho dvojakej prirodzenosti,
ľudskej i Božskej. Môžeme v ňom
obdivovať nielen symbol, ale
takpovediac súhrn celého tajomstva
nášho vykúpenia. Uctievajúc
Najsvätejšie Srdce - v ňom a skrze
neho - adorujeme nestvorenú lásku
Božieho Slova ako aj jeho ľudskú
lásku so všetkými jeho ďalšími citmi
a čnosťami, pričom obidve pobádali
nášho Vykupiteľa k obetovaniu seba

samého za nás a za celú Cirkev, svoju Nevestu, v zhode s výrokom Apoštola: „Kristus miluje Cirkev a seba samého vydal za ňu, aby ju posvätil očistným kúpeľom vody a slovom, aby si sám pripravil Cirkev slávnú, na ktorej niet škvrny ani vrásky ani ničoho podobného, ale aby bola svätá a nepoškvrnená.“ (Ef 5,25-27)

87. Ako Kristus miloval Cirkev, tak aj teraz miluje intenzívne tou trojakou láskou, o ktorej sme hovorili. A je to práve táto láska, ktorá ho pohýna, aby sa za nás prihováral, aby sme boli zmierení Otcovou milosťou a milosrdenstvom, „lebo žije stále, aby sa za nás prihováral.“ (porov. Hebr 7,25) Modlitba nasmerovaná k Otcovi, ktorá vyráža z jeho nevyčerpatelnej lásky, nestrpí žiadnu prestávku. Ako „v dňoch svojho pozemského života“ (Hebr 5,7), tak teraz, keď je Víťazom v nebi, sa prihovára u Otca s nie menšou

účinnosťou; k Tomu, ktorý „tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezhynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život.“ (Jn 3,16) On ukazuje svoje Srdce živé a ranené láskou hlbšie, než bolo vtedy, keď už ako bezduché bolo ranené kopijou rímskeho vojaka: „Kvôli tomuto bolo prebodnuté (tvoje srdce), aby sme mohli prostredníctvom viditeľnej rany vidieť neviditeľnú ranu lásky.“³⁴

88. Je isté, že nebeský Otec, „ktorý vlastného Syna neušetril, ale vydal ho za nás všetkých“ (Rim 8,32), prosený takým Zástancom a s tak mocnou láskou, bude štedro rozdávať všetkým ľuďom svoje Božské milosti.

ŠTVRTÁ KAPITOLA

Vznik a rozšírenie kultu

Najsvätejšieho srdca Ježišovho

*a) počiatky kultu v pobožnosti k
Svätému krížu a k Svätým ranám*

89. Vo všeobecných náčrtoch sme chceli predostrieť vám, ctihodní bratia, i kresťanskému ľudu, vnútornú povahu trvalého bohatstva kultu k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu, odvolávajúc sa na učenie Božieho zjavenia ako na jeho prvotný zdroj. Sme preto presvedčený, že tieto Naše úvahy, ktoré sú nám diktované vyučovaním samého Evanjelia, jasne naznačujú, nakoľko je tento kult v podstate identický s uctievaním Božej lásky i Vteleného Slova a tiež s úctou k tej láske, ktorú Otec i Duch Svätý prechovávajú voči hriešnym ľuďom. Preto, ako upozorňuje Anjelský učiteľ, láska troch Božských osôb je v princípe i v počiatkoch tajomstvom Vykúpenia ľudí, pretože ona mocne pôsobí v ľudskej vôli Ježiša Krista a - prekypujúc v jeho úctyhodnom Srdci - vdychuje mu tú istú lásku, ktorá ho

viedla k veľkodušnému darovaniu svojej Krvi, aby nás oslobodila z otroctva hriechu:35 „Ale krstom mám byť pokrstený a ako mi je úzko, kým sa to nestane!“ (Lk 12,50).

90. Je napokon Naším presvedčením, že úcta preukazovaná láske Boha a Ježiša Krista voči ľudskému pokoleniu prostredníctvom vznešeného symbolu prebodnutého Srdca Vykupiteľa, nikdy nesmie vymiznúť zo zbožnosti veriacich, hoci v nedávnej dobe mala svoje jasné prejavy a obdivuhodné rozšírenie v Cirkvi najmä po tom, čo si sám Pán ráčil vyvoliť niektoré obľúbené duše, ktorým vyjaval Božie tajomstvá tohto kultu a ktoré si On vyvolil ohlasovať osobitné milosti, ktorými ich zahrnul v hojnej miere.

91. Vždy však boli duše zasvätené Božej úcte, ktoré - inšpirované znamenitými príkladmi Božej Matky, Apoštolov a osvietených Otcov Cirkvi

- preukazovali kult poklony,
vdakyvzdávania a lásky Najsvätejšej
ľudskej prirodzenosti Krista a zvlášť
jeho Ranám, ktoré boli otvorené v
jeho tele mukami jeho spásonosného
Utrpenia.

92. Napokon, ako nevyznávať v
oných slovách „Pán môj a Boh
môj!“ (Jn 20,28) - vyslovených
apoštolom Tomášom, ktoré nám
odhaľujú jeho náhle obrátenie z
neveriaceho na veriaceho - otvorené
vyznanie viery, adorácie a lásky,
ktoré zranená ľudská prirodzenosť
Spasiteľa povznáša až k majestátu
Božej Osoby?

93. Prebodnuté Srdce Vykupiteľa
dávalo vždy mocný podnet ľudskému
pokoleniu pre kult voči jeho
nekonečnej láske. No i keď kresťanmi
všetkých čias boli napr. veľmi cenené
slová proroka Zachariáša, ktoré sv.
Ján evanjelista vzťahuje na
Ukrižovaného: „Uvidia, koho

prebodli“ (Jn 19,37; Zach 12,10), je potrebné si všimnúť, že len pozvoľna sa Ono stalo predmetom osobitnej úcty ako obrazu ľudskej i Božskej lásky Vteleného Slova.

b) Kult Najsvätejšieho Srdca Ježišovho v stredoveku a neskôr

94. Chcejúc teraz len naznačiť slávne etapy tohto kultu v histórii kresťanskej zbožnosti, je potrebné pripomenúť si v prvom rade mená niektorých z tých, ktorých možno považovať za priekopníkov tejto úcty; najskôr súkromným spôsobom, ale postupne sa táto forma úcty čoraz viac rozšírila aj v prostredí náboženských inštitútov. V tomto zmysle sa o vznik a rozšírenie úcty k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu zaslúžili napríklad: sv. Bonaventúra, sv. Albert Veľký, sv. Gertrúda, sv. Katarína Sienská, bl. Henrich Suzský, sv. Peter Kanízius, sv. František Saleský. Od sv. Jána Eudes

pochádzajú prvé úradné liturgické formuláre k úcte Najsvätejšieho Srdca Ježišovho, ktorého slávnosť bola prvýkrát slávená, so súhlasom mnohých biskupov Francúzska, 20. októbra 1672.

95. Avšak spomedzi všetkých podnecovateľov tejto najvznešenejšej úcty si zasluhuje miesto osobitného významu sv. Margita Mária Alacoque. Jej vzdelanému duchovnému vodcovi, ktorý s ňou spolupracoval, bl. Klaudiovi de la Colombiérov, patrí vďaka za to, že sa jeho horlivým pričinením tento kult rozšíril a spojil v hnutie, ktoré dnes vzbudzuje obdiv veriacich kresťanov a vytvára charakteristické prejavy pocty, lásky a zadosťučinenia, ktoré tento kult odlišuje od mnohých iných foriem kresťanskej nábožnosti.³⁶

96. Stačí tento krátky pohľad na prvopočiatky a postupné rozšírenie sa kultu k Najsvätejšiemu Srdcu

Ježišovmu, aby sme boli úplne presvedčení, že jeho podivuhodný rozvoj musel spočívať predovšetkým vo fakte, že bol v úplnom súlade s povahou kresťanského náboženstva, ktoré je náboženstvom lásky.

Nemožno teda povedať, že by takýto kult pochádzal zo súkromných zjavení. Ani sa nesmie chápať v tom zmysle, že sa nečakane objavil v živote Cirkvi. Tento kult totiž vznikol spontánne zo živej viery a z vrúcnej nábožnosti, ktorú vyvolené duše prechovávali voči osobe Vykupiteľa a k jeho slávnym ranám, ktoré kontemplatívne duchu veriacich najvýrečnejším spôsobom svedčia o nesmiernej láske.

97. Z toho vyplýva, že zjavenia, ktorými bola obdarená sv. Margita Mária, nepridali žiadnu novú pravdu v katolíckom učení. Ale ich dôležitosť spočíva v tom, že Pán - ukazujúc svoje Srdce - nadprirodzeným a jedinečným spôsobom ráčil

pritiahnuť ľudské mysle ku kontemplácii a uctievaniu najmilosrdnejšej lásky Boha k ľudskému pokoleniu.

Prostredníctvom tohto výnimočného zjavenia Ježiš Kristus výrazne a opätovne poukázal - viac ako inokedy - na svoje Srdce ako na symbol vhodný podnecovať ľudí k poznávaniu a uctievaniu jeho lásky. Zároveň ustanovil určitý znak a závdavok milosrdenstva a milosti pre duchovné potreby novodobej Cirkvi.

c) pápežské schválenie - slávnosť k úcte Najsvätejšieho Srdca Ježišovho

98. Napokon, evidentným dôkazom, že tento kult berie svoju životnú miazgu z koreňov rovnakých ako má katolícka dogma, je skutočnosť, že schválenie liturgického sviatku zo strany Apoštolskej Stolicy predchádzalo spisom sv. Márie Margity. A naozaj, nezávisle na akomkoľvek súkromnom zjavení, iba

vypočutím hlasu veriacich, Posvätná Kongregácia pre liturgiu dekrétom vydaným 25. januára roku 1765 a schváleným Naším Predchodcom Klementom XIII. 6. februára toho istého roku, bolo udelené biskupom Poľska a Rímskemu Arcibratstvu Svätého Srdca povolenie sláviť liturgický sviatok. Týmto činom chcela Svätá Stolica podnietiť nový vzrast kultu už žijúceho a kvitnúceho, ktorého cieľom bolo „symbolicky oživiť spomienku na Božiu lásku“ 37, ktorá pohla Spasiteľa obetovať sa za odčinenie hriechov ľudstva.

99. Od tohto prvého oficiálneho uznania, ktoré bolo dané vo forme privilégia v ohraničenej miere, ďalšie, nasledujúce neskôr zhruba o jedno storočie, malo omnoho väčší význam. Máme na mysli dekrét, už vyššie spomínaný, vydaný Posvätnou Kongregáciou pre liturgiu 23. augusta roku 1856, ktorým Náš

nezabudnuteľnej pamäti Predchodca Pius IX., vyhovejúc prianiu Francúzskych biskupov i celého katolíckeho sveta, rozšíril na celú Cirkev sviatok Najsvätejšieho Srdca Ježišovho a nariadil jeho dôstojné liturgické slávenie.³⁸ Túto skutočnosť je zaiste záslužné odporúčať k trvalej pamäti veriacich, ako je to zdôraznené aj v samotnej liturgii daného sviatku: „Od tých dní kult k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu, podobne ako bujná rieka, ktorá prekonáva všetky prekážky, je rozšírený po celom katolíckom svete.“

100. Uvedenými skutočnosťami prichádzame, ctihodní bratia, k jasnejšiemu chápaniu, že pri odkrývaní prameňov priezračného a hlbokého kultu k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu sa veriaci majú učiť hlavne z textov Svätého písma, Tradície i posvätné Liturgie, ak chcú preniknúť do podstaty tohto kultu a

vnútornou nábožnou meditáciou čerpať z neho pokrm a rast pre ich náboženskú horlivosť. Vďaka tejto snahe a hlboko osvietenej meditácie veriaci duša nemôže nedospieť k nežnému poznaniu Kristovej lásky, v ktorej je ukrytá plnosť kresťanského života, ako o tom učí Apoštol na základe vlastnej skúsenosti, keď píše: „Preto zohýnam kolena pred Otcom... nech vám dá podľa bohatstva svojej slávy, aby skrze jeho Ducha mocne zosilnel váš vnútorný človek, aby Kristus skrze vieru prebýval vo vašich srdciach, aby ste zakorenení a upevnení v láske mohli so všetkými svätými pochopiť ... a poznať aj Kristovu lásku, presahujúcu každé poznanie, aby vás naplnila Božia plnosť celá.“ (Ef 3,14.16-19) Touto univerzálnou plnosťou Božou je dozaista najžiarivejší obraz samého Srdca Ježiša Krista, pričom ide o tú plnosť milosrdenstva, ktorá je vlastná novej Zmluve, v ktorej „sa zjavila dobrota Boha, nášho Spasiteľa, a jeho

láska k ľuďom“ (Tit 3,4), pretože:
„Boh neposlal Syna na svet, aby svet
odsúdil, ale aby sa skrze neho svet
spasil.“ (Jn 3,17).

*d) duchovný charakter kultu
Najsvätejšieho Srdca Ježišovho*

101. Cirkev, ktorá je pre ľudí
učiteľkou pravdy, bola vždy
presvedčená, už od vydania svojich
prvých úradných dokumentov
spomínajúcich kult Najsvätejšieho
Srdca Ježišovho, že jeho základné
prvky, čiže úkony lásky a vynáhrady
preukazované nekonečnej láske
Boha k ľuďom, vzdialené od
znečistenia materializmom a
poverčivosťou, tvoria formu úcty, v
ktorej sa dokonale uskutočňuje viac
než inokedy duchovný a ozajstný
kult predpovedaný samotným
Spasiteľom v jeho rozhovore so
Samaritánkou: „Prichádza hodina, ba
už je tu, keď sa praví ctitelia budú
klaňať Otcovi v Duchu a pravde. Lebo

sám Otec hľadá takých ctiteľov. Boh je duch a tí, čo sa mu klaňajú, musia sa mu klaňať v Duchu a pravde.“ (Jn 4,23-24)

102. Preto je nesprávne povedať, že kontemplácia fyzického Ježišovho Srdca odporuje dôvernému stretnutiu sa s Božou láskou a že brzdí pokrok duše na ceste, ktorá vedie k vlastneniu vznešenejších čností. Cirkev samozrejme odráža takéto falošné mysticizmy, ako napr. ústami Nášho Predchodcu, blahej pamäti Inocenta IX., keď zavrhl učenie tých, ktorí tvrdili: „Nesmú (duše na tejto vnútornej ceste) prevádzať úkony lásky k blahoslavenej Panne, k svätým a ku Kristovej ľudskej prirodzenosti; pretože, keďže ide o zmyslové objekty, aj láska, ktorá sa im preukazuje, je zmyslová. Žiadne stvorenie, a teda ani blahoslavená Panna a svätí, nesmie sídliť v našom srdci, pretože len Boh ho môže

obývať a vlastniť.“39 Tí, ktorí takto zmýšľajú, sú prirodzene toho názoru, že symbolizmus Kristovho Srdca nestojí za znakom jeho senzibilnej lásky a že teda nemôže predstavovať nový základ kultu poklony, ktorý je rezervovaný vo svojej podstate iba Bohu. Podobné chápanie symbolickej hodnoty svätých obrazov sa musí každému javiť ako úplne falošné, pretože obmedzuje ich transcendentný zmysel.

103. Rozdielne od nich usudzujú a učia katolícki teológovia, ktorých jednotne vyjadruje tvrdenie sv. Tomáša Akvinského, keď píše: „Obrazom je náležite preukazovaná nábožná úcta nie na základe ich absolútnej vážnosti, ktorá by pre ne vyplývala zo samotnej ich existencie: ale preto, lebo sú obrazmi, ktoré nás vedú až k Vtelenému Bohu. Takže pohyb duše, ktorá má pred sebou obraz ako taký, sa nezastavuje pri ňom, ale smeruje až k tomu objektu,

ktorý ten obraz predstavuje. Z toho však, že kult nábožnosti je preukazovaný Kristovým obrazom, nevyplýva, že by tento kult poklony bol podstatou iný, než aký prislúcha čnosti nábožnosti.“ 40 Je to teda samotná Osoba Vteleného Slova, ku ktorej sa ako k svojmu cieľu unáša príslušný kult preukazovaný jeho obrazom, či už sú to relikvie Umučenia, alebo posvätný obraz, ktorý je pre svoju výraznú hodnotu nad všetky obrazy, a tým je prebodnuté Srdce ukrižovaného Krista.

104. Z tohto telesného elementu, akým je Srdce Ježiša Krista, a z jeho prirodzeného symbolizmu, je pre nás oprávnené a náležité vystupovať, nesení na krídlach viery, nielen ku kontemplácii jeho senzibilnej lásky, ale ešte vyššie, až k nahliadnutiu a adorácii jeho najvznešenejšej vliatej lásky; a koniec-koncov, s krajnou sladkosťou a posvätným výstupom sa

povznášame až k meditácii a adorácii jeho Božskej lásky, Lásky Vteleného Slova. Skutočne, vo svetle viery, ktorou veríme, že v Kristovej osobe existuje zväzok medzi ľudskou a Božskou prirodzenosťou, naša myseľ je usposobená pochopiť najtesnejšie putá, ktoré existujú medzi senzibilnou láskou fyzického Srdca Ježišovho a jeho dvojakou duchovnou láskou, ľudskou a Božskou. V skutočnosti tieto lásky sa nesmú považovať iba ako pri sebe existujúce v poklonyhodnej Osobe Božského Vykupiteľa, ale tiež ako spojené prirodzeným zväzkom, pretože Božej láske sú podriadené ľudské lásky - duchovná i zmyslová - a tieto dve posledne menované rovnako v sebe zrkadlia prenesenú podobnosť tej prvej. Nemožno preto tvrdiť, že by bolo iba niečím formálnym kontemplovať a uctievať si obraz Ježišovho Srdca, ktoré je vlastným a dokonalým znakom jeho Božskej lásky, veď ani nie je možné,

aby najhlbšia podstata tejto lásky bola priliehavejšie vyjadrená nejakým iným stvoreným obrazom. Ale veriaci, uctievajúc Srdce Ježišovo, adoruje spolu s celou Cirkvou symbol a v istom zmysle stopu milosrdnej Božej lásky, ktorú sme pohnutí milovať aj v Srdci Slova, ktoré sa stalo Telom, v prostredí ľudského pokolenia poznačeného toľkými hriechmi.

105. V tomto zmysle je teda neustále potrebné udržiavať ako dôležitý a zároveň jemnocitný argument to, že pravda prirodzeného symbolizmu, v sile ktorej telesné Srdce Ježišovo vstupuje do nového vzťahu s Osobou Slova, úplne spočíva na základnej pravde o hypostatickej únii. Vo vzťahu k tejto pravde nemožno vnášať žiadne námietky, že sa azda chcú obnoviť bludy, ktoré Cirkev viackrát zavrhlá ako odporujúce jednote Kristovej Osoby, v odlišnosti a integrite dvoch prirodzeností.

106. Táto základná pravda nás uschopňuje porozumieť, ako je Srdce Kristovo srdcom jednej Božskej osoby, t.j. Vteleného Slova, a že preto predstavuje celú tú lásku, ktorú On mal a ešte má voči nám. Z tohto dôvodu vyplýva, že kult preukazovaný Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu si zasluhuje úctu ako k povolaniu, ktoré má byť praktizované v celom kresťanstve. Kresťanské náboženstvo, keďže je vskutku náboženstvom Ježiša, je úplne znitované s božskoľudským Prostredníkom tak, že nie je možné dospieť k Srdcu Boha, ak neprechádzame cez Srdce Krista, čo je v súlade s tým, čo On povedal: „Ja som cesta, pravda a život. Nik nepríde k Otcovi, iba cezo mňa.“ (Jn 14,6)

107. Z tohto základu je ľahké vyvodiť, že kult Najsvätejšieho Srdca Ježišovho nie je v podstate tým, čím je kult k láske, ktorú má Boh k nám v

Ježišovi, pričom je zároveň skúsenosťou našej lásky k Bohu a k ľuďom. Totiž, opačnými slovami, kult k Ježišovmu Srdcu v sebe ponúka lásku Božiu predovšetkým ako objekt adorácie, vďakyvzdávania a nasledovania. Okrem toho ponúka skúmanie dokonalosti našej lásky k Bohu a k blížnemu, čo má byť vytúženým cieľom pomocou stále horlivejšieho praktizovania nového prikázania, ktoré zanechal Božský Učiteľ apoštolom ako posvätné dedičstvo, keď im povedal: „Nové prikázanie vám dávam... aby ste sa aj vy vzájomne milovali, ako som ja miloval vás... Toto je moje prikázanie: Aby ste sa milovali navzájom ako som ja miloval vás.“ (Jn 15,12; 13,34) Je to Kristovo naozaj nové a vlastné prikázanie, lebo, ako poznamenáva Akvinský: „Celý rozdiel medzi Novým a Starým Zákonom je zhrnutý v krátkom slove, ako je to povedané u Jeremiáša: „Uzavriem s domom Izraela a s domom Júdu novú

zmluvu!´ (Jer 31,31). Hoci v Starom zákone bol praktizovaný taký príkaz pohnútkami posvätnej bázne a lásky, treba to pripisovať vplyvu Nového zákona: preto je pravdou, že tento príkaz existoval v Starom zákone, nie však ako prednostný, ale skôr ako predvoj a príprava nového.“ 41

PIATA KAPITOLA

Prax kultu Najsvätejšieho Srdca Ježišovho

a) lepšie porozumieť, zaktualizovať

108. Prv než zakončíme tak krásne a potešiteľné úvahy nad ozajstným pôvodom a jedinečnou znamenitosťou kultu k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu, My, plne si uvedomujúc svoj Apoštolský úrad založený ponajprv na blahoslavenom Petrovi, po tom, čo trikrát vyznal lásku k Božskému Spasiteľovi, pokladáme za vhodné obrátiť sa znovu na vás, ctihodní

bratia, a prostredníctvom vás na
tolkých Nami ctených a milovaných
synov v Kristovi, slovom
povzbudenia, aby ste sa snažili
podporovať túto najvznešenejšiu
pobožnosť, od ktorej očakávame
najhojnejšie duchovné ovocie aj pre
naše časy.

109. Zaiste, ak sú patrične
premyslené argumenty, na ktorých je
založený kult preukazovaný
prebodnutému Ježišovmu Srdcu,
musia každému jasne poukázať na to,
že tu nejde iba o nejakú zbožnú prax,
ktorú je dovolené vystriedať inou
alebo ktorú netreba mať v nejakej
vážnosti, ale že tu ide o formu kultu,
ktorý je v plnej miere vhodný na
dosiahnutie kresťanskej dokonalosti.
Preto, ak „nábožnosť“ - v zmysle
tradičnej teologickej koncepcie,
vyjadrenej Anjelským Učiteľom - sa
nejaví byť iná od takej, ktorá
„napomáha ochotne oddať vôľu do
služieb Bohu“⁴², tak potom akú

službu Bohu viac zaväzujúcu,
potrebnejšiu a zároveň ušľachtilejšiu
a sladšiu si možno predstaviť od tej,
ktorá je službou oddania sa jeho
láske? A akú službu si možno nadto
pomyslieť, milšiu k prijatiu Bohom
od tejto, ktorá spočíva na prejavoch
pocty voči milosrdnej Božej láske, a
ktorá je podrobením sa láske,
odvtedy, čo každé dobrovoľné
oddanie sa službe je v istom zmysle
darom, lebo „láska tvorí prvý dar,
zdroj každého ďalšieho darovania“?

43

110. Je teda hodno mať vo veľkej úcte
túto formu kultu, vďaka ktorej je
človek v stave väčšej úcty a lásky
voči Bohu a ľahšieho i
pohotovejšieho zasvätenia sa službe
Božej láske; o to viac, pokiaľ
neustrácame zo zreteľa, že sám
Vykupiteľ ráčil tento kult navrhnuť a
odporúčať ho kresťanskému ľudu a
Najvyšší Velkňazi ho
prostredníctvom pamätných

dokumentov zahrnuli veľkou chválou. Ktokoľvek by prechovával malú úctu voči tak vynikajúcemu dobrodeniu darovanému Ježišom Kristom jeho Cirkvi, robil by vec opovážlivú a škodlivú, ako aj urážlivú voči Bohu.

111. Ak je to tak, veriaci nemajú čo pochybovať, že preukazujúc svoju hlbokú úctu Najsvätejšiemu Srdcu Vykupiteľa, zadosťučňujú zároveň najväčšej povinnosti, ktorou je slúžiť Bohu a zasvätiť sa mu ako svojmu Stvoriteľovi a Vykupiteľovi, ako aj celú svoju činnosť, vnútornú i vonkajšiu, a týmto spôsobom praktizovať Boží príkaz: „Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, z celej svojej duše, z celej svojej mysle a z celej svojej sily!“ (Mk 12,30; Mt 22,37)

112. Veriaci, ktorí tak robia, sú si rovnako istí, že hlavným motívom ich zasväteniu sa službe Bohu nemá

byť nejaký osobný prospech pre ich telo alebo dušu, časný či večný, ale samotná dobrota Boha, ktorému sa usilujú vzdávať hlbokú úctu skutkami lásky, adorácie a náležitého vďakyvzdávania. Ak to tak nie je, kult Najsvätejšieho Srdca Ježišovho by viac nezodpovedal prirodzenej povahe kresťanského náboženstva, lebo vtedy by človek v takom kulte nemal pred očami v prvom rade uctievanie Božej lásky. A preto sa pri tomto kulte treba varovať od prílišnej lásky, ktorá sa ponáhľa uprednostňovať seba, lebo by oprávňovala vznášať obvinenia zo strany tých, čo zle chápu alebo menej poctivo praktizujú formu pobožnosti samu v sebe najvznešenejšiu. Je potrebné stále pamätať na to, že kult k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu vo svojej podstate nespočíva vo vonkajších zbožných úkonoch, ani nesmie byť oduševňovaný v prvom rade nejakou nádejou z vlastných výhod, aj keď tieto dobrodenia

Božský Spasiteľ potvrdil
prostredníctvom osobných príslubov,
aby ľudia boli podnietení s väčšou
horlivosťou splňať základné
povinnosti katolíckeho náboženstva
a prostredníctvom toho si lepším
spôsobom zaobstarávali potom aj
osobný duchovný úžitok.

113. Naliehavo teda žiadame všetky
Naše milované deti v Kristovi, aby
horlivo praktizovali túto pobožnosť,
nech tí, ktorí už sú naučení čerpať
spásonosné vody, ktoré prýštia zo
Srdca Vykupiteľa, nech sú zvlášť
tými, ktorí na spôsob divákov čím
prv začnú pozorovať so zvedavým a
bázneplným duchom toto potešujúce
predstavenie. Nech pozorne
rozjímajú, že ide o kult, ako sme na
to už vyššie poukázali, ktorý bol už
oddávna rozšírený v Cirkvi a ktorý
hlboko ponára svoje korene do
samotných stránok Evanjelia. Ide o
kult, ktorý je v súlade s učením
Tradície a posvätnéj Liturgie, ktorý

oceňovali Rímski Veľkňazi mnohorakými a najvyššími chválami. Neuspokojili sa iba s ustanovením sviatku ku cti najvznešenejšiemu Srdcu Vykupiteľa a s jeho rozšírením v Cirkvi po celom svete, ale okrem toho boli autormi slávnostného zasvätenia sa ľudského pokolenia Najsvätejšiemu Srdcu.⁴⁴

114. Nakoniec je osožné zamyslieť sa, že tento kult sa teší úrode prehojného a obveseľujúceho duchovného ovocia, ktoré je vovádzané do Cirkvi, to znamená: nespočetné navrátenia duší k praktizovaniu kresťanského náboženstva, upevnenie viery u mnohých, dôvernejšia jednota veriacich s našim najmilovanejším Vykupiteľom,... Všetko toto ovocie, predovšetkým v týchto posledných desaťročiach, je zjavné v hojnej a dojímavej miere.

115. V kontemplácii tohto nádherného predstavenia vytvoreného čoraz rozsiahlejšou a vrúcnejšou zbožnosťou veriacich kresťanov každej vrstvy voči Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu, Náš duch sa cíti byť nepochybne plný nevýslovnej útechy; a po vzdaní povinnej vďaky nášmu Vykupiteľovi za nekonečné poklady jeho dobroty, nemôžeme opomenúť vyjadrenie Nášho otcovského blahopriania všetkým tým, či už z kléru, alebo spomedzi laikov, ktorí účinne spolupracovali na vzraste tohto kultu.

b) kult Najsvätejšieho Srdca Ježišovho vo vzťahu k aktuálnym potrebám Cirkvi

116. No napriek tomu, ctihodní bratia, že úcta k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu priniesla hojné duchovné plody obnovy v kresťanskom živote, nikomu nemôže

uniknúť, že Cirkev bojujúca v tomto svete, a zvlášť v ľudskom spoločenstve, nedosiahla takú morálnu dokonalosť, ktorá by zodpovedala príslubom a prianiam zjaveným Ježišom Kristom, mystickým Ženíchom Cirkvi a Vykupiteľom ľudského rodu. Je veru nemálo synov Cirkvi, ktorí znetvorujú početnými škvrnami a vráskami jej tvár, ktorú taktiež odzrkadľujú v sebe samých. Nie všetci veriaci kresťania vyžarujú skrze svätosť mravy, ku ktorým sú pozývaní. Nie všetci hriešnici sa vracajú do otcovského domu, aby si tam obliekli „najlepšie šaty“ (Lk 15,22) a dostali prsteň vlastnej vernosti ženíchovi ich duší. Nie všetci neveriaci boli začlenení do Mystického Kristovho Tela.

117. A to nie je všetko. Preto, ak je Náš duch z jednej strany živo zarmútený z pohľadu na vlažnosť dobrých, čo sú uchlácholení

falošnými pokladmi sveta, ktoré ochladzujú a v konečnom dôsledku uhašajú plameň Božej lásky v ich srdciach, - z druhej strany je ešte viac zarmútený pri pohľade na machinácie bezbožných ľudí, ktorí, viac ako v minulosti, sa zdajú byť podnecovaní samým pekelným nepriateľom v ich neúprosnej a otvorenej nenávisti voči Bohu, voči Cirkvi a zvlášť voči Tomu, ktorý je na celej zemi legitímnym vikárom Božského Vykupiteľa a predstaviteľom jeho lásky voči ľuďom, ako o tom vhodne poznamenáva milánsky biskup a Učiteľ Cirkvi: „(Petrovi) boli položené otázky o tom, o čom iní mohli pochybovať, ale Pán nepochybuje; On sa pýta nie preto, aby sa oboznámil, ale aby učil toho, ktorého - prv ako mal vystúpiť na nebesia - nám zanechal ako zástupcu jeho lásky.“ 45

118. Naozaj, nenávisť voči Bohu a voči jeho zákonitým predstaviteľom

je najmrzkejší zločin, aký len môže poškvrniť človeka, stvoreného na obraz a podobu Boha a určeného k prežívaniu jeho dokonalého a večného priateľstva v nebi. A veru, v nenávisti voči Bohu, ktorá má v sebe maximálne odvrátenie sa človeka od Najvyššieho Dobra, sa človek vzdáľuje od seba a taktiež od všetkého toho, čo pochádza od Boha, s Bohom zjednocuje a k prežívaniu Boha smeruje: od lásky, čnosti, pokoja a spravodlivosti.⁴⁶

c) Srdce Ježiša - znak spásy pre súčasný svet

119. Nuž, keď vidíme, ako žiaľ počet tých, ktorí sa vydávajú za Božích nepriateľov zo dňa na deň rastie, a ktorí princípy teoretického i praktického materializmu rozosievajú čoraz viac, pred týmto čoraz bezuzdnejším divadlom výstrednosti a chamtivosti, možno sa vari diviť tomu, že v mnohých

dušiach chladne láska, o ktorej dobre vieme, že je najvyšším zákonom kresťanského náboženstva, najpevnejším základ pravej a dokonalej spravodlivosti a zvrchovaným prameňom pokoja a bezúhonných potešení? Aj sám Spasiteľ varuje: „A pretože sa rozmnoží neprávosť, v mnohých vychladne láska.“ (Mt 24,12)

120. Pri pohľade na toľké zlo, ktoré dnes, viac ako v minulosti, sužujú jednotlivcov, rodiny, národy i celý svet, kde vôbec, ctihodní bratia, nájdeme liek? Je azda možné nájsť znamenitejšiu nábožnosť, než je kult k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu, zhodnejšiu svojou povahou s katolíckym náboženstvom, schopnejšiu uspokojiť súčasné duchovné potreby Cirkvi i ľudstva? Či nájsť taký postoj náboženskej úcty, ktorý by bol ušľachtilejší, sladší, spásonosnejší, než je tento kult, ktorý odkedy existuje, všetko prinavracia k

samej Božej lásky?47 Napokon, je vari možné obnoviť skutočný pokoj medzi ľuďmi, ako múdro pripomínajú slová Ducha Svätého: „účinkom pravdy bude pokoj“ /120/ (Iz 31,17), nejakým silnejším účinkom Kristovej lásky - ktorú zbožnosť k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu podnecuje a zväčšuje - pre pohnutie veriacich k dokonalejšiemu zachovávaní evanjeliového zákona, než akým je tento kult?

121. Preto, nasledujúc príklad Nášho bezprostredného Predchodcu, aj Vám je milé obrátiť sa na všetkých Našich milovaných synov v Kristovi slovami nášho napomenutia, ktorými nezabudnuteľnej pamäti Lev XIII. koncom minulého storočia povzbudil všetkých veriacich kresťanov a ktoré sú úprimne naliehavé v otázke spásy osobnej ako i celej civilnej spoločnosti. „Hľa, tu sa dnes ponúka nášmu pohľadu iný, najpotešujúcejší a najbožskejší znak: Najsvätejšie

Srdce Ježišovo... žiariace plameňom najjasnejšej nevinnosti. V ňom sú umiestnené všetky nádeje: z neho - úpenlivým prosením a pozorným počúvaním - pochádza spása ľudstva.“⁴⁸

122. Je takisto Našou najživšou túžbou, aby tí, ktorí sú ozdobení menom kresťan a statočne bojujú pre upevnenie Kristovho kráľovstva na zemi, mali vo vážnej úcte pobožnosť k Srdcu Ježišovmu ako vlajku jednoty, spásy a pokoja. A tak nech si nikto nemyslí, že tou hlbokou úctou sa vnáša niečo škodlivé iným formám nábožnosti, ktorými kresťanský ľud, pod vedením Cirkvi, vzdáva úctu Božskému Vykupiteľovi. Práve naopak, vrúcne uctievanie Ježišovho Srdca bude vyživovať a zvelaďovať osobitným spôsobom kult k najsvätejšiemu Krížu, ako aj lásku k najvznešenejšej Sviatosti oltárnej. A právom môžeme tvrdiť - čo je napokon podivuhodne ilustrované v

zjaveniach, ktorými Ježiš Kristus poctil sv. Gertrúdu a sv. Margitu Máriu - že nik skutočne neporozumie Ukrižovanému, ak neprechádza cez jeho Srdce. Ani nemožno ľahko pochopiť lásku, ktorá pohla Spasiteľa, aby sa nám dal ako duchovný pokrm, ak sa nepestuje osobitná zbožná úcta k Eucharistickému Srdcu Ježišovmu, ktorý nám priamo pripomína, ako to vyjadril Náš Predchodca, blahej pamäti Lev XIII., „úkon najvyššej lásky, ktorou Náš Vykupiteľ, nešetiac všetkými bohatstvami jeho Srdca s cieľom upevniť medzi nami jeho prebývanie až do konca čias, ustanovil poklonyhodnú Sviatosť Eucharistie.“⁴⁹ A naozaj, „Eucharistia nemôže byť uctievaná iba ako nejaká nepatrná čiastočka jeho Srdca, pre tak veľkú lásku jeho Srdca, s ktorou nám ju (On) daroval.“⁵⁰

123. Konečne, pohnutý veľkou túžbou podať účinnú pomoc proti

bezbožným úkladom nepriateľov Boha a Cirkvi, ako aj v snahe priviesť späť na cestu lásky k Bohu budúce rodiny a národy, neváhame predložiť nábožné uctievanie Najsvätejšieho Srdca Ježišovho ako najúčinnnejšiu školu Božej lásky. Po tejto Božej láske treba ako po pevnom základe vystupovať nahor k Božiemu kráľovstvu, ktoré je potrebné upevniť v povedomí jednotlivých ľudí, v domácich spoločenstvách i v národoch, podľa premúdrej pripomienky Nášho preslávného Predchodcu zbožnej pamäti:

„Kráľovstvo Ježiša Krista čerpá silu a krásu z Božej milosrdnej lásky: milovať sväto a poriadne je jeho základom i vrcholom. Z toho sú nevyhnutne odvodené nasledujúce normy: neporušiteľne spĺňať vlastné povinnosti; nerobiť voči niekomu neprávosť; chápať ľudské vlastníctvo ako podriadené Božiemu; dávať prednosť láske k Bohu pred láskou k stvoreniam.“⁵¹

124. Aby potom kult k
najvznešenejšiemu Srdcu Ježišovmu
priniesol hojnejšie plody dobra v
kresťanských rodinách i v celom
ľudskom spoločenstve, je potrebné,
aby sa veriaci dôverne zbližovali s
úctou k Nepoškvrnenému Srdcu
Božej Rodičky. Je nanajvýš vhodné,
že podobne ako Boh chcel
nerozlučiteľne pridružiť
Najblahoslavenejšiu Pannu Máriu ku
Kristovi v uskutočnení diela spásy
ľudstva, - takže naša spása sa môže
pochváliť ovocím milosrdnej lásky a
utrpenia Ježiša Krista, ktoré boli
úzko spojené s láskou a bolesťami
jeho Matky - tak aj kresťanský ľud,
ktorý od Krista i od Márie prijal Boží
život, po vzdávaní povinného
uctievania Najsvätejšiemu Srdcu
Ježišovmu, má pohotovo uctievať
podobne aj najmilovanejšie Srdce
nebeskej Matky zbožnosťou, láskou,
vďačnosťou a skutkami odčinenia. Je
v súlade s týmto najmúdrejším a
najlahodnejším plánom Božej

Prozreteľnosti, že My sami by sme
chceli slávnostne zveriť a zasvätiť
svätú Cirkev i celý svet
Nepoškvrnenému Srdcu
Blahoslavenej Panny Márie.⁵²

*d) dôstojne uctiť storočnicu slávnosti
Najsvätejšieho Srdca Ježišovho*

125. A keďže v priebehu tohto roka,
ako sme už vyššie spomenuli, sa
šťastne dovŕši sto rokov odvtedy, čo
sa z rozhodnutia Nášho Predchodcu,
blahej pamäti Pia IX., Slávnosť
Najsvätejšieho Srdca Ježišovho
slávila v celej Cirkvi, je našou
najživšou túžbou, ctihodní bratia,
aby na túto jubilujúcu storočnicu
pamätal kresťanský ľud všade a
slávnostne verejnými úkonmi
adorácie, vďakyvzdávania a
vynáhrady obetovanými Božskému
Srdcu Ježišovmu. A ďalej, tieto
prejavy kresťanskej radosti a
kresťanskej zbožnosti musia byť
nepochybne slávené s obzvláštnym

nadšením - nie menej v spoločenstve lásky a modlitby s veriacimi celej Cirkvi - v tom Národe, v ktorom, nie bez tajomného Božieho plánu, sa narodila svätá Panna, ktorá je pôvodkyňou a neúnavnou zvestovateľkou tejto úcty.

126. Zatiaľ, posilnení najľúbeznejšou nádejou a už duchom cítiac predchuť tých duchovných plodov, ktoré, ako veríme, budú v hojnej miere vnášané do Cirkvi prostredníctvom kultu k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu - pokiaľ bude správne chápaný a horlivo praktizovaný v zhode s tým, ako sme to predložili - povznášame úpenlivé prosby k Bohu, aby ráčil s účinnou podporou jeho milosti vypočuť tieto Naše najvrúcnejšie priania; a vyjadrujeme takisto túžbu, aby z láskavosti Najvyššieho zbožná úcta veriacich k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu nadobudla zo slávania tohto roka stále väčší vzrast a vo väčšej miere rozšírila na

všetkých v celom svete svoje
najpríjemnejšie panovanie a
kralovanie: „kráľovstvo pravdy a
života; kráľovstvo svätosti a milosti;
kráľovstvo spravodlivosti, lásky a
pokoja“⁵³

127. Po tejto predpovedi nebeských
darov, osobne vám, ctihodní bratia,
ako aj kléru a všetkým veriacim
zvereným vašej pastoračnej
starostlivosti, a najmä tým, ktorí sa
všemožne snažia podporovať a
zväčšovať kult k Najsvätejšiemu
Srdcu Ježišovmu, udeľujeme z celého
srdca svoje Apoštolské požehnanie.

Dané v Ríme, pri sv. Petrovi 15. mája
1956 v dvanástom roku Nášho
Pontifikátu.

PIUS XII.

© Copyright - Libreria Editrice
Vaticana

1 v orig.: „Budete čerpať vody s
radosťou z prameňov
Spasiteľa“ (pozn. prekl.)

2 Enc. Annum Sacrum, 25 Maii 1899;
Acta Leonis, vol. XIX, 1900, pp. 71,
77-78.

3 Enc. Misericordissimus Redemptor, 8
Maii 1928: A.A.S., XX, 1928, p. 167.

4 Porov. Enc. Summi Pontificatus, 20
Octob. 1939: A.A.S., XXXI, 1939, p.
415.

5 Porov. A.A.S., XXXII, 1940, p. 276;
XXXV, 1943, p. 170; XXXVII, 1945, pp.
263-264; XL, 1948, p. 501; XLI, 1949, p.
331.

6 v orig. „vody... z prameňov
Spasiteľa“ (pozn. prekl.)

7 Conc. Ephes., can. 8; cf. Mansi,
Sacrorum Conciliorum Ampliss.

Collectio, IV, 1083 C.; Conc. Const. II, can. 9; Cf. ibid. IX, 382 E.

8 Porov. Enc. Annum sacrum: Acta Leonis, vol. XIX, 1900, p. 76.

9 Porov. Sum. Theol., II-II, q. 2, a. 7; ed. Leon., tom. VIII, 1895, p. 34.

10 Sum. Theol., III, q. 48, a. 2; ed. Leon., tom. XI, 1903, p. 464.

11 Porov. Enc. Misericordissimus Redemptor: A.A.S., XX, 1928, p. 170.

12 Sum. Theol., III, q. 46, a. 1 ad 3; ed. Leon., tom. XI, 1903, p. 436.

13 S. Leo Magnus, Epist. dogm. « Lectis dilectionis tuae » ad Flavianum Const. Patr., 13 Iun., a. 449; cf. P.L., LIX, 763.

14 Conc. Chalced., a. 451; cf. Mansi, Op. cit. VII, 115 B.

15 S. Gelasius Papa, tract. III: « Necessarium » de duabus naturis in

Christo, cf. A. Thiel, *Epist. Rom. Pont. a S. Hilario usque ad Pelagium II*, p. 532.

16 Porov. S. Thom., *Sum. Theol.*, III, q. 15, a. 4; q. 18, a. 6; ed. Leon. tom. XI, 1903, p. 189 et 237.)

17 *Apol.*, II, 13: P.G., VI, 465

18 *Epist.* 261, 3: P.G., XXXII, 972

19 *In Ioann.*, *Homil.* 63, 2: P.G., LIX, 350

20 *De fide ad Gratianum*, II, 7, 56: P.L., 594

21 Porov. *Super Matth.*, XXVI, 37: P.L., XXVI, 205

22 *Enarr. in Ps.* LXXXVII, 3: P.L., XXXVII, 1111.

23 *De Fide Orth.*, III, 6: P.G., XCIV, 1006

24 *Ibid.*, III, 20: P.G., XCIV, 1081

25 Sum. Theol., I-II, q. 48, a. 4; ed. Leon., tom. VI, 1891, p. 306.

26 Porov. Sum. Theol., III, q. 9, aa. 1-3: ed. Leon., tom. XI, 1903, p. 142.

27 Porov. Ibid., III, q. 33, a. 2 ad 3m; q. 46, a. 6: ed. Leon. tom. XI, 1903, pp. 342, 433.

28 Registr. epist., lib. IV, ep. 31 Ad Theodorum medicum: P.L., LXXVII, 706

29 De sancta virginitate, VI: P.L., XL, 399.

30 Porov. S. Thom., Sum. Theol. III, q. 19, a. 1: ed. Leon., tom. XI, 1903, p. 329.

31 Sum. Theol., Suppl., q. 42, a. 1 ad 3m: ed. Leon., tom. XII, 1906, p. 81.

32 Porov. Hymnus na Vešpery zo Slávnosti Najsvätejšieho Srdca Ježišovho.

33 Sum. Theol., III, q. 66, a. 3 ad 3m:
ed. Leon., tom. III, 1906, p. 65.

34 S. Bonaventura, Opusc. X: Vitis
mystica, c. III, n. 5; Opera omnia. Ad
Claras Aquas (Quaracchi) 1898, tom.
VIII, p. 164; cf. S. Thom., Sum. Theol.,
III, q. 54, a. 4: ed. Leon., tom. XII,
1903, p. 513.

35 Porov.. Sum. Theol., III, q. 48, a. 5:
ed. Leon., tom. XI, 1903, p. 467.

36 Porov. Litt. Enc. Misericordissimus
Redemptor: A.A.S., XX, 1928, pp.
167-168.)

37 Porov. A. Gardellini, Decreta
authentica, 1857, n. 4579, tom. III, p.
174.

38 Porov. Decr. S. C. Rit., apud N.
Nilles, De rationibus festorum
Sacratissimi Cordis Iesu et purissimi
Cordis Mariae, 5a ed., Imusbruck,
1885, tom. I, p. 167.

39 Innocentius XI, Constit. Ap.
Coelestis Pastor, 19 Novembris 1687;
Bullarium Romanum, Romae, 1734,
tom. VIII, p. 443.

40 Sum. Theol., II-II, q. 81 a. 3 ad 3m:
ed. Leon., tom. IX, 1897, p. 180.

41 Comment. in Evang S. Ioann., c.
XIII, lect. VII, 3, ed. Parmae, 1860,
tom. X, p. 541.

42 Sum. Theol., II-II, q. 82, a. 1: ed.
Leon., tom. IX, 1897, p. 187.

43 Ibid., I, q. 38, a. 2: ed. Leon., tom.
IV, 1888, p. 393.

44 Porov. Leo XIII, Enc. Annum
Sacrum: Acta Leonis, vol. XIX, 1900,
p. 71 sq.; Decr. S. C. Rituum, 28 Iun.
1899, in Decr. Auth., III, n. 3712; Pius
XI, Enc. Misericordissimus Redemptor:
A.A.S., 1928, p. 117 sq.; Decr. S. C.
Rit., 29 Ian. 1929: A.A.S., XXI, 1929, p.
77.

45 Exposit. in Evang. sec. Lucam, I, X,
n. 175: P.L., XV, 1942.

46 Porov. S. Thom., Sum. Theol., II-II,
q. 34, a. 2: ed. Leon., tom. VIII, 1895.

47 Porov. Enc. Miserentissimus
Redemptor: A.A.S., XX, 1928, p. 166.

48 Enc. Annum Sacrum: Acta Leonis,
vol. XIX, 1900, p. 79; Miserentissimus
Redemptor: A.A.S., XX, 1928, p. 167.

49 Litt. Apost. quibus Archisodalitas
a Corde Eucharistico Iesu ad S.
Ioachim de Urbe erigitur, 17 Febr.
1903: Acta Leonis, vol. XXII 1903, p.
307 sq.; cf. Enc. Mirae caritatis, 22
Maii 1902: Acta Leonis, vol. XXII,
1903, p. 116.

50 S. Albertus M., De Eucharistia,
dist. VI, tr. 1, c. 1: Opera omnia, ed.
Borgnet, vol. XXXVIII, Parisiis, 1890,
p. 358.

51 Enc. Tametsi: Acta Leonis, vol XX, 1900, p. 303.

52 Porov. A.A.S., XXXIV 1942, p. 345 sq.

53 Ex Miss. Rom., Praef. Iesu Christi Regis.

(Prevzaté z: <https://www.kbs.sk/obsah/sekci...>)

.....

pdf | document generated
automatically from <https://opusdei.org/sk-sk/article/encyklika-haurietis-aquas-papeza-pia-xii/> (05.03.2026)